Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

49 йил чиқиши

№ 78 (13.638).

1967 АПРЕЛЬ 2 ЯКШАНБА

Баҳоси 2 тийин.

БУГУН ГЕОЛОГЛАР КУНИ

Узбекистон жамоатчилиги геологлар кунини тантанали нишонламоқда. 1 апрелда Тошкентдаги «Геолог» клубида байрамга бағишланган кеча бўлиб ўтди.

Узбекистон ССР геология министрининг биринчи ўринбосари, Ленин мукофотининг лауреати В. Г. Гарьковец кечада доклад қилди.

Кечада Узбекистон геологларидан катта бир группасининг «Ер ости бойликларини қидириш аълочиси» значоклари ҳамда СССР геология-разведка ишлари ишчилари касаба союзи Марказий комитети ва СССР Геология министрлигининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланганлиги хабар қилинди.

Кечада Узбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари А. Р. Хўжаев қатнашди.

Узбекистон ер ости ҳазиналарини қидираётган кўпгина экспедицияларда ҳам геология кунига бағишланган кечалар бўлиб ўтди.

(УзТАГ).

ТУПРОҚНИ ШАМОЛ ВА СУВ ЭРОЗИЯСИДАН САҚЛАШНИНГ ЭНГ МУҲИМ ЧОРАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советида

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети тупроқни шамол ва сув эрозиясидан сақлашнинг энг муҳим чоралари тўғрисидаги масалани қараб чиқиб, тегишли қарор қабул қилдилар. Тупроқ эрозиясининг кенг тарқалганлиги оқибатида дашт ва ўрмон-дашт районларидаги кўпгина колхоз ва совхозлар қишлоқ хўжалик экинларидан паст ва турлича ҳосил олаётганликлари қарорда қайд қилиб ўтилади.

Қозоғистон ССРда, Ғарбий ва Шарқий Сибирнинг дашт районларида, Украинанинг жанубида ва Шимолий Кавказда, мамлакатимизнинг бир қанча бошқа зоналарида қарийб ҳар йили чанг бўронлари тупроқнинг унумдор қатламини учириб кетади, катта-катта майдонлардаги экинларга шикаст етказади ва пайҳон қилади, айрим районларда эса, суғориладиган ерларга, ирригация каналларига ва сув манбаларига тупроқ бостиради.

Украина ССРда, Молдавия ССРда, Марказий-Қора тупроқли зонада, Поволжьеда ва мамлакатнинг бир қанча бошқа районларида тупроқнинг сув эрозияси ҳам қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига катта зарар етказмоқда. Сув эрозияси натижасида қишлоқ хўжалигига яроқли серунум ерларнинг талай майдони вайрон бўлмоқда, уларнинг унумдорлиги кескин равишда пасайиб кетмоқда, дарё ва бошқа сув манбаларини лойқа босмоқда, ҳар йили жарлар кўпайиб бораётганлиги туфайли территория кўп парчаланиб кетмоқда, жойнинг гидрология режими ёмонлашмоқда, далаларнинг нами кескин қочмоқда.

Закавказьенинг тоғлиқ районларида, Карпатда ва Ўрта Осиёда кучли селлар (лойқа-тош оқимлари) экинзорларни босиб, экин ва дарахтзорларни пайҳон қилмоқда, биноларни, темир йўл ва тош йўлларни бузмоқда.

Тупроқнинг шамол ва сув эрозияси, қурғоқчилик ва гармселларнинг қишлоқ хўжалигига ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларига жуда катта зарар етказаётганлигига қарамай, тупроқларни сақлаш ва иҳота дарахтзорларини барпо этиш ишлари кенг кўламда олиб борилмаётир, кўп хўжаликларда эса, мутлақо олиб борилмаётир. Ўрмонзорларнинг катта-катта майдонлари қониқарсиз аҳволда, уларни парвариш қилиш уюштирилмаган, иҳота дарахтзорлари нобуд қилинмоқда ва уларга шикаст етказилмоқда, дарахтларни тартибсиз кесишга йўл қўйилмоқда, ўрмонларни тиклаш юзасидан зарур чоралар кўрилмаяпти.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва унинг маҳаллий органлари, В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академияси, қишлоқ хўжалиги билан шуғулланувчи илмий-тадқиқот муассасалари, кўпгина партия ва совет органлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари тупроққа шамол ва сув эрозияси етказадиган мудҳиш таъсиротлар хавф-хатарига етарли баҳо бермай, илмий муассасалар ишлаб чиққан ва практикада текшириб кўрилган, ер ва экинларни эрозиядан сақлашга имкон берувчи деҳқончилик системасини ишлаб чиқаришга жорий қилиш чораларини кўрмаяптилар. Қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини кўтаришда муҳим восита ҳисобланган иҳота дарахтзорларини кўпайтиришга етарли эътибор берилмаяпти.

Тупроқ эрозиясига қарши курашда ишлатиладиган машина ва асбоблар етарлича ишлаб чиқарилмаётир, саноат корхоналари чиқараётган машина ва асбобларнинг сифати кўпинча паст ва жиддий конструктив камчиликлари бор.

КПСС Марказий Комитети билан ССР Иттифоқи Министрлар Совети партия ва ҳукуматнинг мамлакатда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада ривожлантириш соҳасида кўраётган чоралари системасида тупроқнинг шамол ва сув эрозиясига қарши кураш олиб боришни давлат аҳамиятига эга бўлган энг муҳим вазифалардан бири деб ҳисоблайдилар.

Иттифоқчи республикалар Министрлар Советлари, СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, СССР Министрлар Советининг ўрмон хўжалиги Давлат комитети, СССР Министрлар Советининг «Союзсельхозтехника» Бутуниттифоқ бирлашмаси, маҳаллий совет, қишлоқ хўжалик, сув хўжалиги ва ўрмон хўжалиги органлари, колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарига, шунингдек қишлоқ хўжалиги билан шуғулланувчи илмий-тадқиқот муассасаларига тупроқ эрозиясига қарши ташкилий-хўжалик, агротехника, ўрмон-мелиорация ва гидротехника тадбирлари комплексини планли равишда амалга оширишни кенг қулоч ёздириш вазифаси топширилди.

Фан ва практика тупроқ эрозиясига қарши тегишли чоралар кўриш самарасини исбот қилиб берган жойларда маҳаллий тупроқ иқлим шароитларига қараб, қуйидаги тадбирларни кўриш тавсия этилди:

Шамол эрозияси тарқалган районларда — тупроқни сақлаш учун экинзор ва шудгорни тасма-тасма қилиб алмашиш, эрозияга кучли дучор бўлган ерларни ўтлоққа айлантириш, кўп йиллик ўтлар буфер полосалари, қор тўхтатиш, қумларни маҳкамлаш ва дарахтзорларга айлантириш ҳамда қишлоқ хўжалигида фойдаланиш учун яроқсиз бўлган бошқа жойларда иҳота дарахтзорлари ўстириш, шунингдек асосан Қозоғистон ССРдаги қўриқ ва бўз районларида, Ғарбий ва Шарқий Сибирда ва Поволжьенинг айрим районларида анғизини дала юзида қолдирган ҳолда тупроқни ағдармай ҳайдаш;

сув эрозияси тарқалган районларда — тупроқ ва қишлоқ хўжалик экинлари майдонига нишабликнинг кўндалангига ишлов бериш ва экиш, ерни контурли қилиб ҳайдаш ҳамда ер усти сувларининг оқиб кетишини камайтирувчи бошқа хил ишлов бериш усулларини қўллаш; тупроқни сақловчи алмашлаб экиш, қишлоқ хўжалик экинларини полосалаб жойлаштириш, тик қияликларни ўтлоққа айлантириш, иҳота дарахтзорлари ўстириш, жарлар, ўнгирликлар, қумликлар, дарё ва ҳовуз қирғоқларини дарахтзорларга айлантириш, эрозияга қарши гидротехника иншоотлари (поғонали шаршаралар, ховузлар, сув ҳавзалари, лиманлар, жар қирғоқларини силлиқлаш ва бошқалар) қуриш;

тоғлиқ районларда — селга қарши иншоотлар қуриш, террасалаш, ёнбағирларга дарахт ўтқазиш ва ўтлоққа айлантириш, чорва боқишни тартибга солиш, тоғ ўрмонларини сақлаш чоралари.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, унинг маҳаллий органлари, колхоз, совхоз ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарининг раҳбарлари ва мутахассисларига биринчи навбатда эрозияга қарши кўриладиган чораларнинг энг қулай ва самарали агротехника усулларини амалга ошириш тавсия этилди.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг қарорида 1968 — 1970 йиллар мобайнида 324 минг гектар майдонда иҳота дарахтзорлари барпо этиш, 827 минг гектар майдонда жарлик, сойлик, қумлик ва бошқа яроқсиз ерларни маҳкамлаш ва дарахтзорларга айлантириш, 89 минг гектар майдонда тик қияликларни террасалаш, эрозияга қарши смета нархи 188 миллион сўмлик гидротехника иншоотлари ва селга қарши иншоотлар қуриш ишларини амалга ошириш кўзда тутилади.

Иттифоқчи республикалар Министрлар Советларига ва СССР Қишлоқ хўжалик министрлигига актив эрозия ўчоқларини топиш ва текшириш асосида ҳар йили колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарида эрозияга дучор бўлган ерларни ўтлоққа айлантириш иш ҳажмини белгилаб чиқиш вазифаси топширилди.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети Қишлоқ хўжалиги министрлигига, СССР Министрлар Советининг ўрмон хўжалиги Давлат комитети, В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академияси ва иттифоқдош республикалар Министрлар Советларига тегишли илмий ва лойиҳалаш ташкилотларини жалб қилган ҳолда кейинги 10 йил мобайнида республикаларда ва зоналарда тупроқ эрозиясига қарши қилинадиган ишлар тўғрисидаги таклифларини ишлаб чиқиб, 1969 йилнинг 1 январида СССР Госпланига тақдим қилиш вазифаси юклатилди.

Қарорда иттифоқдош республикаларнинг бюджет маблағлари ҳисобига, иттифоқ қарамоғидаги хўжаликларда эса, СССРнинг тегишли министрликлари ва идоралари ажратадиган иттифоқ бюджети маблағлари ҳисобига тупроқни эрозиядан сақлаш юзасидан қуйидаги ишлар бажарилиши белгилаб берилган:

Тупроқ ва геоботаника текширишларини ўз ичига олган лойиҳалаш-қидириш ишлари, ер учёти, инвентарлаш ва ернинг сифатини аниқлаш, ўрмон-мелиоратив ва гидротехника қидирувлари, тупроқ эрозиясига қарши ташкилий-хўжалик, агротехника, ўрмон-мелиоратив ва гидротехника тадбирларини амалга ошириш билан боғлаган ҳолда территорияларни хўжалик ичида ва хўжаликлар ўртасида ташкил этиш;

иҳота дарахтзорларини барпо этиш, жарлар, сойлар, дарё ва сув ҳавзаларининг қирғоқларини, қумликлар ва бошқа ноқулай ерларни маҳкамлаш ва дарахтзорга айлантириш;

қия жойларни террасалаш, эрозияга қарши гидротехника иншоотлари ва селга қарши иншоотлар қуриш;

хўжаликлараро аҳамиятга эга бўлган ҳовузлар, сув ҳавзалари ва лиманлар қуриш.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига, СССР Министрлар Советининг ўрмон хўжалиги Давлат комитети, СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, СССР Министрлар Советининг Бутуниттифоқ «Союзсельхозтехника» бирлашмаси, шунингдек ихтиёрларида қишлоқ хўжалик корхоналари бўлган СССР министрликлари ва идоралари билан келишиб олган ҳолда 1968 йилдан бошлаб ҳар йили тупроқни эрозиядан сақлаш ишлари ҳажмини, шу ишларни бажариш учун зарур бўлган пул маблағлари ва материал техника ресурсларини ходимлар сони ва иш ҳақи фондини аниқлаб бориш ва шу масала юзасидан таклифларни СССР Госпланига тақдим этиш вазифаси юклатилди.

СССР Госплани, СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва иттифоқдош республикалар Министрлар Советларига СССР халқ хўжалигини ривожлантириш йиллик планлари лойиҳаларида совхозлар ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналарида эрозияга қарши ва селга қарши ишлар (иҳота дарахтзорлари барпо этиш, қияликларни террасалаш, эрозияга қарши гидротехника иншоотлари ва селга қарши иншоотлар қуриш, ховузлар, сув ҳавзалари, лиманлар қуриш ва шулар билан боғлиқ бўлган лойиҳалаш — қидирув ишларини бажариш) қилиш, шунингдек эрозияга қарши ва селга қарши кўрсатилган ишларни бажариш учун зарур бўлган ходимлар сони ва иш ҳақи фонди учун «қишлоқ хўжалик» соҳаси бўйича ажратиладиган капитал маблағлар миқёсида капитал маблағлар сарфланишини кўзда тутиш таклиф этилди.

СССР Молия министрлигига белгиланган тартибда тасдиқланган иш ҳажмига асосланиб, операция чиқимлари учун ажратилган давлат бюджети маблағлари ҳисобига ҳар йили қуйидагича маблағ ажратишни кўзда тутиш таклиф этилди:

Қишлоқ хўжалик органларига — колхозларда хўжаликлараро аҳамиятга эга бўлган ҳовузлар, сув ҳавзалари ва лиманлар қуриш ишларини бажариш, иҳота дарахтзорлари барпо этиш, қияликларни террасалаш, эрозияга қарши гидротехника иншоотлари ва селга қарши иншоотлар қуриш, шунингдек шу ишлар билан боғлиқ бўлган лойиҳалаш — қидириш ишларини бажариш учун;

Ўрмон хўжалиги органларига — жарлар, сойлар, дарё ва сув ҳавзаларининг қирғоқларида эрозияга қарши дарахтзорлар барпо этиш, қумлоқларда ва бошқа ноқулай ерларда дарахтзорлар ўстириш ишларини бажариш, шунингдек шу ишлар билан боғлиқ бўлган лойиҳалаш-қидириш ишлари учун.

СССР Госплани, СССР Министрлар Советининг материал техника таъминоти Давлат комитети, СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, СССР Министрлар Советининг ўрмон хўжалиги Давлат комитети ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига халқ хўжалиги планида кўзда тутилган эрозияга қарши ва селга қарши ишларни бажариш учун зарур бўлган материал-техника ресурсларини ҳар йили ажратиб туришни таъминлаш вазифаси топширилди. Кўрсатилган ишларни амалга ошириш учун зарур бўлган машиналар, ускуналар ва материаллар ишлаб чиқариш ва етказиб беришга давлатнинг энг муҳим вазифаларидан бирини бажариш деб қаралмоғи керак.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги зиммасига «Гидроводхоз» ва «Союзгипролесхоз» институтлари, шунингдек тегишли илмий-тадқиқот муассасалари иштирокида давлат ер тузиш — лойиҳалаш институтлари (Гипроземлар) ва ер тузиш экспедицияларининг кучлари билан тупроқ эрозиясига қарши кураш соҳасидаги ташкилий-хўжалик, агротехника, ўрмон-мелиоратив ва гидротехника тадбирлари комплексини назарда тутган ҳолда колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарининг территорияларини ташкил этиш илмий асосланган лойиҳаларини ишлаб чиқиш вазифаси юклатилди. Эрозияга қарши тадбирлар лойиҳаларини тузаётганда маблағларнинг кўп объектларга сочилиб кетишига йўл қўймай, бир вақтда сув йиғиладиган бутун территория ёки район миқёсида амалга оширишни назарда тутиш тавсия этилади.

Колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари эрозияга қарши барча агротехника тадбирларини, имконияти бўлса, эрозияга қарши қилинадиган бошқа ишлар, шу жумладан иҳота дарахтзорлари барпо этиш ва энг оддий гидротехника иншоотларини қуришни ўз куч-қувватлари ва маблағлари билан бажариб, буни ишлаб чиқариш-молия планларида назарда тутадилар, деб белгилаб қўйилди.

СССР Давлат банкига колхозларнинг тасдиқланган планларида кўзда тутилган эрозияга қарши тадбирларни бажаришлари учун эрозияга қарши ишлатиладиган техникани сотиб олиш харажатларини ҳам қўшган ҳолда уларга кредит бериб туришга рухсат этилди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарори билан шу нарса белгилаб қўйилдики, СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва унинг маҳаллий органлари колхозларда, совхозларда ва бошқа давлат қишлоқ хўжалик корхоналарида, шунингдек давлат запасидаги ерларда эрозияга қарши тадбирлар комплексини амалга ошириш соҳасидаги ишларни ташкил этадилар ва тегишли ташкилий-хўжалик ва агротехника тадбирларининг бажарилиши учун жавобгардирлар.

Тегишли хўжаликларга бириктиб қўйилган ерлардан тўғри фойдаланиш, ана шу ерларда жойлашган иҳота дарахтзорлари ва эрозияга қарши иншоотларни сақлаш учун колхозлар, совхозлар ҳамда бошқа корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари билан мутахассислари шахсан жавобгардирлар.

СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги билан СССР Министрлар Советининг Бутуниттифоқ «Союзсельхозтехника» бирлашмаси ўз қарамоқларидаги ташкилотларнинг кучи билан қияликларни террасалаб экинзорга айлантириш, эрозияга қарши гидротехника иншоотлари ва селга қарши иншоотлар, шунингдек кўллар, ҳовузлар ва лиманлар қуриш ишларини бажаришлари керак.

СССР Министрлар Советининг ўрмон хўжалиги Давлат комитетига йиллик халқ хўжалик планларига мувофиқ, далаларни ҳимоя қилувчи иҳота ўрмонларини вужудга келтириш, жарлар, сойлар, қумлоқлар ва бошқа ноқулай ерларга дарахт ўтқазиш соҳасидаги ишларнинг асосий ҳажмини бажаришни таъминлаш, шунингдек колхозлар, совхозлар ҳамда ўз кучлари ва воситалари билан иҳота дарахтзорлари вужудга келтираётган бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарининг кўчатларга бўлган эҳтиёжларини қондириш учун кўчат етиштириб бериш таклиф қилинди.

Шу нарса белгилаб қўйилдики, мелиорация ва ўрмон хўжалиги органлари ҳамда «Сельхозтехника» ташкилотларининг отрядлари қияликларни террасалаш, район қишлоқ хўжалиги ташкилотлари билан, шунингдек колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари билан тузилган шартномаларга мувофиқ, эрозияга қарши гидротехника иншоотлари қуриш ва иҳота дарахтзорлари барпо этиш ишларини бажарадилар.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлигига, СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, СССР Министрлар Советининг ўрмон хўжалиги Давлат комитети ҳамда СССР Министрлар Советининг «Союзсельхозтехника» Бутуниттифоқ бирлашмаси билан биргаликда мазкур ишларни бажариш учун типовой пудрат шартномасини ишлаб чиқиб, уни СССР Молия министрлиги билан келишган ҳолда тасдиқлаш топширилди.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига, СССР Министрлар Советининг ўрмон хўжалиги Давлат комитетига, СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига ҳамда СССР Министрлар Советининг Бутуниттифоқ «Союзсельхозтехника» бирлашмасига мавжуд ўрмон хўжаликларини мустаҳкамлаш, шунингдек зарур бўлган жойларда янги ўрмон-мелиорация станцияларини, давлат кўчатзорларини, ремонт устахоналарини, мелиорация ва механизация отрядларини барпо этиш, уларни зарур техника билан қуроллантириб, кадрлар билан таъминлаш топширилди.

Йиллик планларда «Қишлоқ хўжалиги» тармоғининг фондлари ҳисобидан СССР Министрлар Советининг ўрмон хўжалиги Давлат комитетига тупроқнинг сув ва шамол эрозиясига қарши кураш ишларини бажармоқ учун ва экинзорларни иҳота қилувчи ўрмонлар ўстириш учун зарур бўлган тракторлар, автомобиллар, қишлоқ хўжалик машиналари, асбоблари ва мосламаларини шу ишларнинг йиллик ҳажмига мувофиқ равишда ажратиб беришни кўзда тутиш СССР Госпланига, СССР Министрлар Советининг материал-техника таъминоти Давлат комитетига ва СССР Министрлар Советининг Бутуниттифоқ «Союзсельхозтехника» бирлашмасига таклиф қилинди.

Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги эрозияга қарши кураш ишларини ўтказиш ҳамда иҳота дарахтзорлари етиштириш учун зарур машиналар ва асбобларни яратиш соҳасида 1967 — 1970 йилларга мўлжалланган тажриба-конструкторлик ишлари планини СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, СССР Министрлар Советининг Бутуниттифоқ «Союзсельхозтехника» бирлашмаси ҳамда СССР Министрлар Советининг ўрмон хўжалиги Давлат комитети билан келишган ҳолда бир ой муддат ичида тасдиқлаши, ана шу машина ва асбобларга бўлган эҳтиёжларни тўла-тўкис таъминлаш чораларини кўриши лозим.

Қарорга мувофиқ, 1967 — 1968 йилларда барча иҳота дарахтзорларини рўйхатга олиш ва ҳар бир колхозда, совхозда ҳамда ўрмон хўжалигида ана шу рўйхатга олиш материалларига қараб, ўрмонзорларнинг мелиорация ва иҳота қилиш ролини ошириш, шу ўрмонзорларни тўлдириш ва реконструкция қилиш, дарахтзорларнинг зараркунандалари ва касалликларига қарши кураш, шунингдек уларни кесиб юбориш ва чорва моллар пайҳон қилишидан сақлашни ташкил этиш юзасидан зарур тадбирларни кўриш кўзда тутилди.

Қозоғистон ССРда ва Сибирнинг дашт районларида тупроқни шамол эрозиясидан сақлаш мақсадида КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети Қозоғистон ССР Министрлар Советига, РСФСР Министрлар Советига ва СССР Қишлоқ хўжалик министрлигига:

1967 — 1969 йилларда колхозларда, совхозларда ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарида эрозияга учраган барча майдонларни текшириб чиқишни, эрозиянинг амалдаги манбаларини аниқлашни ва ҳар бир хўжаликда ана шу ерлардан фойдаланиш тартибини белгилашни;

колхозларда, совхозларда ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарида деҳқончиликнинг тупроқни шамол эрозиясидан сақлашнинг илмий асосланган системаларини ишлаб чиқишни, бунда тупроққа ишлов бериш ҳамда қишлоқ хўжалик экинларига ишлов беришга, зарур ҳолларда иҳота дарахтзорлари вужудга келтиришга, шунингдек ҳар бир хўжаликда территорияни эрозиядан сақлашни кўзлаб, хўжаликлар ичида ер тузилиши комплекс лойиҳаларини ишлаб чиқиш ва ўзлаштиришга алоҳида эътибор беришни топширдилар.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлигига министрликнинг марказий аппарати составида унинг ўз штатлари доирасида тупроқни ҳимоя қилиш давлат инспекциясини тузишга рухсат берилди. Айни пайтда шу нарса белгилаб қўйилдики, СССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг ерларни давлат йўли билан ҳисобга олиш ҳамда тупроқни шамол ва сув эрозиясидан муҳофаза қилиш соҳасидаги таклифлари корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг қайси идорага қарашли эканликларидан қатъи назар, уларнинг ҳаммаси учун мажбурийдир.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига тупроқни муҳофаза қилиш инспекторлик хизмати структураси ва штатларини, шунингдек иттифоқдош ва автоном республикалар қишлоқ хўжалик министрликларининг, область (ўлка) қишлоқ хўжалиги бошқармаларининг колхоз ва совхозлардаги иҳота дарахтзорлари ва ўрмон хўжалигини бошқариш бўлинмалари структураси ва штатларини ишлаб чиқиб, тасдиқлаш ва 1968 йилдан бошлаб зарур бўлган жойларда район қишлоқ хўжалик органларининг штатларида ер тузувчи старший инженер ва старший агроўрмон мелиоратори (старший ўрмончиси) лавозимларини жорий этиш топширилди.

Шу нарса белгилаб қўйилдики, райондаги бош (старший) ер тузувчи айни маҳалда тупроқни муҳофаза қилувчи район инспектори вазифасини ҳам бажариб боради.

СССР Министрлар Советининг профессионал-техника таълими Давлат комитети билан иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига қишлоқлардаги профессионал-техника билим юртлари таълим-ишлаб чиқариш базасини кенгайтириш, 1968 — 1969 ўқув йилидан бошлаб, уларда агроўрмон мелиорацияси соҳасида ва агроўрмон мелиорация ишларини механизациялаш соҳасида ишловчи малакали ишчиларни тайёрлашни ташкил этиш топширилди.

Шу нарса белгилаб қўйилдики, олий ўқув юртларининг ишлаб турган факультетларида ва КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг 1966 йил 15 январь қарорига биноан ташкил этилган қишлоқ хўжалик кадрлари малакасини ошириш мактабларида колхозлар, совхозлар ва бошқа хўжаликлар раҳбарлари билан мутахассисларининг тупроқни шамол ва сув эрозиясидан сақлаш масалаларидаги малакаси ошириб борилади. СССР Министрлар Совети ўрмон хўжалиги Давлат комитети системасининг корхоналар ва ташкилотлардаги ишлаб чиқариш кадрларининг малакаси қисқа муддатли курсларда, шунингдек профессионал-техника билим юртларида оширилади.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети СССР Қишлоқ хўжалик министрлигига, СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига, В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академиясига, СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигига, СССР Фанлар академиясига, СССР Министрлар Советининг ўрмон хўжалиги Давлат комитетига ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига тупроқ эрозиясига қарши кураш ва иҳота дарахтзорларини кўпайтириш соҳасидаги илмий ишларнинг аҳволини қараб чиқиб, шу соҳадаги тадқиқотларни тубдан яхшилаш ҳамда тупроқни ҳимоя қилиш ва унинг унумдорлигини оширишнинг амалда синаб кўрилган методларини ишлаб чиқаришга жорий этиш чораларини кўришни, тупроқ эрозиясига қарши кураш соҳасида тадқиқотлар олиб бораётган институтларнинг лабораториялари ва бўлимларини, область тажриба станцияларини кадрлар билан мустаҳкамлаш ва асбоб-ускуналар билан қуроллантиришни таклиф қилдилар.

Мамлакат ер ресурсларидан рационал фойдаланиш ва тупроқни эрозиядан сақлаш масалаларини илмий ишлаб чиқиш учун, ердан фойдаланишни ва ер тузилишини тартибга солиш методларини ишлаб чиқиш учун, ерларни ҳисобга олиш ва уларнинг сифатини баҳолаш ҳамда улардан келгусида фойдаланиш имкониятларини аниқлаш учун (Москва областида) ер ресурслари давлат илмий-тадқиқот институтини ташкил этишга қарор қилинди. Бундан ташқари, мазкур институтга иттифоқдош республикалар қишлоқ хўжалик министрликларининг ер тузилиши давлат лойиҳа институтлари (гипроземлари) олиб бораётган ишларга илмий-методик раҳбарлик қилиш ҳам топширилади.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, СССР Министрлар Советининг ўрмон хўжалиги Давлат комитети, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советлари ўлка ва область ижроия комитетлари тупроқни шамол ва сув эрозиясидан ҳимоя қилиш ишларини бажаришда колхозларга, совхозларга, ўрмон хўжалиги ва мелиорация корхоналари билан ташкилотларига зарур ёрдам кўрсатишлари, баҳорги ва кузги дала ишларининг якунлари бўйича тупроқни сақлаш ва унинг унумдорлигини ошириш ишлари соҳасида белгиланган топшириқларнинг қандай бажарилганлигини қараб чиқиб, бу соҳада аниқланган камчиликларни тугатиш чораларини кўришлари лозим.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети тупроқни шамол ва сув эрозиясидан ҳимоя қилиш, иҳота дарахтзорларини кўпайтириш, умумхалқ мулки ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришнинг асосий манбаи бўлмиш ерни эҳтиёт қилиб сақлаш соҳасидаги тадбирларни матбуот, радио, телевидение орқали ва бошқа воситалар ёрдамида пропаганда қилишни кучайтириб юборишни зарур деб топдилар.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети тупроқнинг шамол ва сув эрозиясига қарши мунтазам суратда кураш олиб бориш катта умумхалқ ишидир, деб ҳисоблайдилар. Қишлоқ хўжалигига яроқли ерларнинг сақлаб қолиниши ва сифатининг яхшиланиши, тупроқ унумдорлигининг ошиши, қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлиги ва ялпи ҳосилнинг кўпайиши, бинобарин, мамлакатнинг деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларига бўлган талаблари тўлиқроқ қондирилиши ҳам ана шу курашнинг муваффақиятига боғлиқ.

Иттифоқдош республикалар компартияларининг марказий комитетлари ва Министрлар Советлари, ўлка ва область партия комитетлари, автоном республикаларнинг Министрлар Советлари, ўлка ва область ижроия комитетлари, район партия комитетлари ва район ижроия комитетлари тупроқни шамол ва сув эрозиясидан сақлаш юзасидан белгиланган тадбирларни амалга ошириш устидан кун сайин контроль қилиб туришни ташкил этишлари, ана шу тадбирларни амалга оширишда колхоз ва совхозларга, ўрмон хўжалиги ва мелиорация ташкилотлари билан корхоналарига, уларнинг партия ташкилотларига зарур ёрдам бериб туришлари лозим.

МАМЛАКАТ МОТАМ ТУТМОҚДА

Родион Яковлевич Малиновскийдан жудо бўлдик. Атоқли давлат арбоби, СССР Қуролли Кучларининг актив қурувчиларидан бири, машҳур совет саркардаси, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Олий Советининг депутати, икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони, СССР мудофаа министри, Совет Иттифоқи Маршалини ўлим 31 мартда орамиздан олиб кетди.

Минглаб москваликлар Р. Я. Малиновский билан видолашиш учун 1 апрелда М. В. Фрунзе номли Совет Армияси Марказий уйининг қизил байроқли залига келдилар.

Марҳумнинг жасади солинган тобут баланд супа устига қўйилган, тобут кўкат ва гулларга бурканган. Супа теварагида гулчамбарлар.

Р. Я. МАЛИНОВСКИЙ БИЛАН ВИДОЛАШУВ

▲ ▲

Соат 14. Қизил байроқли залга киришга руҳсат берилади.

Р. Я. Малиновскийни дафн қилишни ташкил этувчи ҳукумат комиссиясининг аъзолари Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, Л. В. Смирнов, М. В. Захаров, А. А. Епишев, Н. И. Крылов, К. А. Вершинин, П. Ф. Батицкий, С. Г. Горшков, Н. Г. Егоричев, М. П. Георгадзе дастлабки мотам вахтасида турибдилар.

Москва меҳнаткашларининг, ҳарбий қисмларнинг вакиллари, ҳарбий академияларнинг тингловчилари кетма-кет келиб турибдилар. СССР министрлари, Совет Иттифоқи маршаллари, қўшин турларининг маршаллари, генераллар, адмираллар, КПСС Москва шаҳар комитетининг секретарлари, Москва Советининг раҳбарлари, Армия, Авиация, Флот офицерлари, чет давлатлар элчихоналари ҳузуридаги ҳарбий атташелар фахрий қоровулда турибдилар.

Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, А. Я Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, В В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. А. Кунаев, Ш. Р. Рашидов, Д Ф Устинов, Ю. В. Андропов, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев ўртоқлар фахрий қоровулда турадилар. (ТАСС).

Чуқур ҳамдардлик

КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Олий Советининг депутати, атоқли совет саркардаси, икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони, СССР мудофаа министри, Совет Иттифоқи Маршали Родион Яковлевич Малиновский вафот этганлиги муносабати билан касаба союзлари Бутуниттифоқ марказий совети, СССР Мудофаа министрлиги ҳамда Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флотининг бош сиёсий бошқармаси, СССР Ташқи ишлар министрлиги, КПСС Москва шаҳар комитети ва Москва Советининг ижроия комитети, СССР Мудофаа саноати министрлиги, Авиация саноати министрлиги, СССР Умумий машинасозлик министрлиги, СССР Радио саноати министрлиги, СССР Кемасозлик саноати министрлиги чуқур ҳамдардлик изҳор қилдилар.

(ТАСС).

БУГУН — ГЕОЛОГЛАР КУНИ

ЕР ТАБИБЛАРИ

Иброҳим РАҲИМ

«Ер табиблари» деб аталмиш дўстларим бор. Улар ҳақиқатан ҳам ернинг ички ва ташқи сирларини биладиган, ернинг томирини кўрибоқ унинг номаи-амолини, бор бисотини, хулқ-атворини айтиб берадиган геологлардир. Уларни «Ер табиблари» дейишимизнинг бундан бошқа асоси ҳам бор: геология фанига улуғ табиб Абу Али ибн Сино билан улкан олим Беруний асос солган эдилар.

Ўрта Осиё ерларининг олтинга бой, маъданларга сероб, қазилмаларга макон эканини бундан салкам бир минг йил аввал ана шу «икки табиб» топган эди. Ўша замон минералогия фанига асос солган Абу Али ибн Сино ер ости маъданларини тиббиёт ва алхимияга кенг татбиқ этган эди. Ер ости маъданларини пўлат эритишга хизмат қилдирган олим ҳам ўзимизнинг мавлоно Беруний эди.

У Ўрта Осиё ерлари остидаги 50 хил маъдан, рух, темир ва бошқа бебаҳо дурлар рўйхатини қолдириб кетган. Унда ўлкамизнинг қазилма бойликлари қаерларда ётгани ҳам кўрсатилган эди. Бебаҳо, беҳисоб бойликлар четида юрсак ҳам одамзод уни бутунича ўзига хизмат қилдира олмас эди. Бунинг учун халқпарвар ҳокимият керак эди.

Халқпарвар ҳокимият — Совет ҳокимияти майдонга чиққан кунданоқ бу ишлар чаққон юришиб кетди.

Илгари Донбасс кўмир конинигина билардик. Кўмирнинг ҳар бир мисқоли олтинга тенг эди. Геологларимиз Қарағанда, Печора, Сибирь ҳавзалари, қизил қиялар, ангренларни топди. ГРЭСларнинг генераторини ўз кўмиримиз алангасида гумбирлатдик.

Авваллари Боку нефтинигина билардик. Нефтнинг ҳар бир косаси олтинга тенг эди. Совет геологлари Волгада, Сибирда, Ўрта Осиёда жуда кўп улкан нефть конлари очдилар. Ер ва ҳаво транспорти ўз ёқилғимиз билан парвоз қилмоқда. Дунёда энг арзон бензин бизники.

Бурунлари сунъий газнигина билардик. Совет геологлари Саратов газ кўлини топдилар ва ундан пойтахтимиз катта манфаат кўрди. Геологларимиз Абу Али ибн Сино билан Беруний фараз қилган газ океанини топдилар.

Бир вақтлар қоронғилик ўлкаси бўлган Бухородан эндиликда қардош ўлкаларга, Уралга, Марказий Россияга қучоқ етмас қувурлардан нур оқиб бормоқда. Бир вақтлар олтинни кўзга суртгани ҳам тополмас эдик. Геологларимизнинг илтифоти билан республикада энг яхши ва бадавлат олтин конлари ишлаяпти. Вақти келиб, Владимир Ильич айтганидай, жамоат уйларини ҳам олтиндан ясармиз, аммо ҳозирча олтиннинг қадри баланд. Геологларимиз янги-янги олтин конлари қидириб топишдан чарчамасликлари керак.

Геологларимиз ер остидан қанчадан-қанча бебаҳо ва нодир нарсалар топдилар. Ойга қўнишимизда, самони забт қилишимизда, улуғлигимиз ва енгилмаслигимизда ҳам геолог дўстларимизнинг хизмати катта. Бизни кўкка кўтараётган, самога учираётган кучни ҳам геологларимиз ер остидан топиб бердилар, тоғлардан териб бердилар!

Яқинда Бухорога борганимда Жарқоқ газини топган, Газлини очган, Қоровулбозор «зангори ёнилғи» омборини юзага чиқарган геолог ва геофизик дўстларим билан учрашдим. Улар Зарафшондек янги-янги конлар топаётганидан мамнун бўлиб гапирдилар. Бурунгилар бу дарёни бекорга Зарафшон, яъни зар оқизар дарё атамаган эканлар, дейди геологларнинг бири. Геологларнинг пойқадами туфайли Зарафшон воҳасида янги-янги шаҳарлар қад кўтармоқда. Уларни геолог номи билан атаса ёмон бўлмасди.

Геологнинг хизмати оғир ва фахрли. Геолог одам оёғи етмаган жойларда юради, қуш учса қаноти куядиган чўлларни кезади, охулар ағанаб тушадиган жар ва қояларни ҳам босиб ўтади. Геолог қадам қўймаган ер юзи, геолог бош суқмаган ер ости йўқ десак лоф эмас.

Менинг геолог дўстим бор. У билан кўпдан қадрдонмиз. Бу одам бутун вужуди билан ер одами, ер остида илон ғимирласа ҳам биладиган одам. Бутун умри саҳроларда, тоғу-тошларда ўтади. Учрашганда гапирадиган гапи ҳам саҳро билан тоғу-тош. Чўнтакларида ҳам турли-туман тошлар, тузлар олиб юради. Тўйларга олиб борадиган дастурхони ҳам, дўстларга қиладиган совғаси ҳам ноёб тош.

Қўйиб берсангиз ёнғоқдай тош ёки мағиздай кесак ҳақида бир кеча-кундуз гапирса ҳам чарчамайди. Андижон нефти, Бухоро гази, Қорақалпоқ қазилмалари ва шунга ўхшаш бойликларни топишда унинг хизмати бор. Куни-кеча мен уни геологлар куни билан табриклагани уйига бордим. Тош билан кесаклар коллекцияси орасидан топарман деб ўйладим-да, тўппа-тўғри коллекция хонасига кирдим. Коллекция хонасини умумий кўрик учун очиб қўйибди. Ўзи ижод кабинетида геологик схемалар олдида бир қўлида бошини ушлаб, иккинчи қўлида қалам тебратяпти. Ўзбекистон қазилма бойликлари ҳақида китоб ёзмоқда экан. Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги кунига ижодий совға! Геологик схемаларда ўзбек совет геологларининг босиб ўтган йўли, очилган конлар, бўлажак разведкаларнинг белгилари турибди. Мен бу салобатли йўл, салмоқли ишларга қараб қувониб кетдим. Бўлажак ишлар режаларининг салмоғи мени янада қувонтирди. Бизни боқаётган еримизнинг ости тупроқ эмас, гавҳар экан. Ҳурматли геологларимиз уни ер бетига чиқаришга аҳд қилишибди. Тошкент зилзиласи сабабларини аниқлаш, зилзила прогнозитикасини яратиш соҳаларида ҳам геологларимиз зўр иш қилдилар ва қилмоқдалар. Тўғриси, геологсиз ерга қадам қўймайдиган бўлиб қолдик!

ХАЗИНА САРҲИСОБИ

● Ойбек Ўзбекистон ҳақида «Бир ўлкаки, тупроғида олтин гуллайди», деб ёзган эди. Ҳақиқатан ҳам ўлкамизнинг ер ости ҳам, ер усти ҳам тилла экан. Мурунтов олтин конини бутун жаҳон матбуоти XX асрдаги энг катта кашфиёт, деб ёзмоқда. Ҳақиқатан ҳам Мурунтовдан жаҳонда энг арзон олтин олинадиган бўлади. Ҳозир бу ерда йирик саралаш комбинати қурилмоқда, Зарафшон деб аталган олтинтопарлар шаҳри бунёд этилмоқда.

● Қадимги замонда «Бухоро қуввати ислоли дин аст», — деган нақл бор эди. Эндиликда Бухоро экономикамизнинг мадори, қуввати бўлиб қолди. Мамлакатда энг йирик Газли конини очган геологлар ва олимлар Ленин мукофотига сазовор бўлдилар. Шу кон негизида Ўзбекистон саноатининг янги тармоғи — газ саноати дев қадамлар билан равнақ топмоқда. Ўзбекистон Урални арзон зангори ёқилғи билан таъминлаб турибди.

● Ўзбекистон Геология министрлигига қарашли геология қидирув ва пармалаш экспедициялари ва партияларида 25 мингдан ортиқ ишчи ва инженер-техник ходим меҳнат қилмоқда. Улар юртимизнинг янги-янги жавоҳир тўла сандиқларини очмоқдалар.

Суратда: инженер Омон Мусаев (чапда) ва техника фанлари доктори Иван Давидович Чуманов ўртоқлар. Улар Ўрта Осиё Геология ва минерал хом ашё илмий текшириш институтида республикамиз минерал бойликларини қазиб олишни осонлаштириш проблемалари устида диққатга сазовор ишлар қилмоқдалар.

И. Глауберзон фотоси.

БУХОРО ГАЗИНИНГ ШУҲРАТИ

«Газлинефтегаз» бошқармасининг аҳил коллективи Улуғ Октябрнинг шонли 50 йиллиги шарафига меҳнат вахтасида туриб ишламоқда. Матонатли геолог-разведкачиларимиз чўл шароитида мардона меҳнат қилиб, битмас-туганмас газ, нефть, газ конденсат булоқларининг кўзини очаётирлар.

Бухоро — Урал газопроводидан кейин Ўрта Осиё — Марказ магистралини вужудга келтириш ишлари бошлаб юборилди. Пўлат қувурлар Бухоро территориясидан бошланиб, Туркманистон, Қозоғистон ҳамда РСФСРнинг йирик саноат шаҳарлари бўйлаб Ватанимиз пойтахти Москвага йўл олади. Ундан сўнг Болтиқ бўйи республикаларига ҳам етиб боради.

«Газлинефтегаз» бошқармаси меҳнаткашлари коннинг ишлаб чиқариш қувватини ошириш йўлида фидокорона ишламоқдалар. Катта изланиш ва меҳнат ғайрати туфайли газчилар коннинг ишлаб чиқариш қувватини ҳозирданоқ 1970 йилга мўлжалланган даражага етказдилар. Янги конларни топиш ва ишга туширишда Янгиқозғон газ ва нефть қидирув экспедициясининг мастери, СССР Олий Советининг депутати Эргаш Ҳикматов, тажрибали пармаловчилар Б. Н. Никонов, А. Бобомуродов сингари кишиларимиз меҳнатда ҳаммага ўрнак бўлаётирлар.

Матонатли меҳнатимиз туфайли Қизилқум ўз бойликларини бизга кўпроқ инъом этмоқда. Буни қуйидаги мисолдан ҳам билиш мумкин. Агар 1963 йилда Бухорода жами 2.536 миллион кубометр газ қазиб олинган бўлса, беш йилликнинг биринчи босқичи — 1966 йилда бу миқдор 25 миллиард кубометрдан ошиб кетди. Газнинг таннархи анча арзонлашди.

Беш йиллик план Директиваларида Бухорода газ саноатини янада ривожлантириш планлаштирилган. Беш йил давомида табиий газ чиқариш икки ярим баравар кўпаяди. Нефть чиқариш бирмунча ортади. 1970 йилга бориб газ ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажми 40 миллиард кубометрни ташкил қилади. Ҳолбуки, 1965 йилда 16 миллиард кубометр газ қазиб чиқарилган эди. Беш йилликда разведка ва эксплуатация мақсадлари учун олиб бориладиган пармалаш ишларининг кўлами анча ортади. Бу давр ичида бир миллион юз минг метр ер қатламларини пармалаш кўзда тутилган.

Биз, газ ва нефтчилар олдида ҳали катта ва муҳим вазифалар турибди. Юбилей йилида табиий бойликларни кўпроқ юзага чиқаришимиз, саноат корхоналаримиз учун тобора кўпроқ газ, нефть, газ конденсат ва бошқа кон маҳсулотлари етказиб бермоғимиз лозим. Шу кунларда ишчи, хизматчи, геолог ва бошқа касбдаги ходимларимизнинг бутун фикри-зикри ана шу юксак марраларни эгаллашга қаратилган.

Н. МАНСУРОВ,
«Газлинефтегаз» бошқармасининг бош инженери.

БЕЛОРУССИЯ ҲАФТАЛИГИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

ЖОДИНО ҚАЛДИРҒОЧЛАРИ

Белоруссия пойтахтидан 60 километр наридаги Москва—Минск магистралида янги Жодино шаҳри қад кўтариб турибди. Унинг пайдо бўлганига ҳали уч йилдан ошгани йўқ. Яқинларгача кўримсиз посёлка кўп қаватли бинолари, асфальт ётқизилган кенг ва равон кўчалари, майдонлари бўлган замонавий шаҳарга айланди.

Белоруссия автомобиль заводи ана шу навқирон шаҳарнинг ифтихори бўлиб қолди.

«БЕЛАЗ» МАРКАСИ БИЛАН

«БелАЗ»ларни кўрган вақтингизда олдингиздан «истеҳком» чиқиб келаётгандек таассурот туғилади. Жуда катта, беўхшов бўлиб туюлган бу «истеҳком» конвейердан енгилгина тушиб келади, кези келганда шуни ҳам айтиш керакки, у ўта оғир автосамосвалларни йиғувчи жаҳондаги бирдан-бир конвейердир. Конструкторлар бу истеҳкомнинг оддий бўлиши тўғрисида чинакам ғамхўрлик қилганлар. «БелАЗ-540» автосамосвалининг оғирлиги 20 тонна бўлишига қарамай, ихчам. Бўёқлари кўзни қувонтиради. Машина 27 тонна юк кўтаради. Бу таърифга унинг бутун жаҳонга машҳурлигини ҳам қўшмоқ керак. «БелАЗ-540» Румыния, Югославия, Монголия, Ҳиндистон, Вьетнам Демократик Республикаси, Бирлашган Араб Республикаси ва Кубадаги, Скандинавия давлатлари ва бошқа мамлакатлардаги конлар ҳамда карьерларда муваффақият билан ишлатиляпти. Лейпциг ярмаркасида бу автосамосвал олтин медаль олишга сазовор бўлди.

Бироқ «БелАЗ-540» катта хизматларига қарамай, куч-қуввати жиҳатидан ўзининг кейинги касбдошларидан — 40 тонна юк кўтарадиган «БелАЗ-548», 45 тонна юк кўтарадиган «БелАЗ-54В» автопоездидан ва ниҳоят, 65 тонна юк кўтарадиган «БелАЗ-548В» автопоездидан бирмунча кейинда қолди. Бу машиналар эса Тўқтағул ГЭСида синовдан муваффақиятли ўтди.

ШИМОЛБОП МАШИНА

Бироқ «БелАЗ-540» ўз марраларини қўлдан бераётгани йўқ. Тажриба цехида шимолда ишлатиш учун иккита экспериментал «БелАЗ-540» машиналари йиғилмоқда. Бу машиналар ҳар куни конвейердан чиқиб турган ва кўплаб тайёрланадиган самосваллардан ташқи кўриниши жиҳатидан сира фарқ қилмайди. Лекин бу — улар бир-бирига ўхшайди, деган гап эмас, балки бир-бирига яқин «қариндош» ва ўзининг касбдошидан аввало жуда совуқ температурада двигателини ишлатиш имконини берадиган махсус иситув мосламаси мавжудлиги билан фарқ қилади. Двигателнинг ўзи ва унга хизмат қилувчи системалар ҳам кўп жиҳатдан ўзгартирилади. Ҳатто унга берилган бўёқлар ҳам шимолга мослаштирилади ва у 60 градусли совуқларга бардош бермоғи керак.

БЕШ ЙИЛЛИК АДРЕСЛАРИ БЎЙЛАБ

Қудратли самосваллар тарқалаётган янги адреслар ой сайин ўзгариб турибди. Бу баҳодирлар мамлакатнинг кўпгина йирик қурилишларида — Енисей ўзанини тўсишда, Тўқтағул ГЭСи қурилишида, Приозерьеда (Ладога кўлида), Эстониянинг сланец конларида, Каджаранда (Арманистон), Ангарада ишламоқда. Ана шу жойларнинг ҳаммасидан миннатдорчилик мактублари келиб турибди. Машинанинг бир маромда ишлаши, унинг ихчамлиги, юк ортиш ва юк тушириш вақтида қулайлиги қайд қилинади. Хуллас, бу баҳодирлар беш йиллик янги қурилишларининг талабларига тўла мос бўлиб тушмоқда. «БелАЗ-540»нинг меҳнат унумдорлиги 25 тонна юк кўтарадиган «МАЗ-525» машинасининг меҳнат унумдорлигидан уч мартадан зиёдроқ ортди, юк ташишнинг таннархи эса анча пасайди.

27 тонна юк кўтарадиган автосамосвалларнинг бир гуруҳи яқинда Жанубий Урал, Ўзбекистон, Мурманск областининг қурилишлари ва комбинатларига, шунингдек Венгрия ва Болгарияга жўнатилди.

Коммунистик партия XXIII съездининг Директиваларида ёзиб қўйилганидек, беш йилликда 65 тонна ва ундан ҳам кўпроқ юк кўтарадиган ноёб автомобилларнинг бир қанча моделларини ишлаб чиқаришни ўзлаштириш ва тайёрлаш керак...

ОИЛА ОТАСИ

Бу саволга бош конструкторнинг ўринбосари Анатолий Зотов жавоб беради:

— Унинг номи «БелАЗ-549» деб аталади. Нега ота деяпмиз? 110, 160, 220 тонна юк кўтарадиган ва карьерларда ишлашга мўлжалланган кучлироқ самосвалларнинг бутун бир оиласи ана шу «БелАЗ-549» заминида яратилади. Бироқ ҳозирча 65 тонна юк кўтарадиган самосваллар чиқарилмоқда. Бу машина икки ўқлидир. 750 от кучига эга бўлган двигателининг қуввати 65 тонна юк кўтарадиган «БелАЗ-548В» автопоездининг қувватидан 230 от кучи кўпроқдир. Машинанинг тезлиги соатига 60 километрга тўғри келади.

БАЛЛИ, АВТОМОБИЛСОЗЛАР!

Ўтган етти йиллик мобайнида мамлакатнинг қурилишлари ва кабьерлари бир неча минг «БелАЗ»лар олди. Бу машиналар чет элларда ҳам манзур бўлмоқда. Ана шу вақт ичида маҳсулот ишлаб чиқаришнинг ҳажми 10 баравардан зиёдроқ кўпайди. Пландан ташқари 14 миллион сўмлик машина ишлаб чиқарилди. Меҳнат унумдорлиги қарийб икки баравар ошди ва автосамосвалнинг таннархи 25 процент камайтирилди. Шуни ҳам эслатиб ўтиш керакки, заводда икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтаси жорий қилинди. Бу рақамларда ишчилар, инженерлар, конструкторларнинг ижодкорлиги мужассамлашган.

... Завод конструкторлари яқин вақт ичида 110, 160 ва 220 тонна юк кўтарадиган автосамосваллар ишлаб чиқариш режасини белгиламоқдалар.

Завод программаси уч баравар кўпайтирилади, олтита янги корпус ишга туширилади. Бу корпусларга пресслаш цехи ва бошқа цехлар ҳамда янги ишлаб чиқариш талабларига мос бўлиб тушадиган машина-ускуналар ўрнатилади. Улкан қурилишлар Жодинодан яна ҳам кўпроқ ноёб баҳодирлар олади.

Татьяна ФЕДОРОВА.
АПН

Суратда: 40 тонна юк кўтарадиган «БелАЗ-548» самосвал автомобили. Машина соатига 57 километр юра олади.

В. Соболев фотоси (ТАСС фотохроникаси).

ТАФАККУР

Петрусь БРОВКА,
Ленин мукофоти лауреати.

Сен қанот ёзасан билмасдан сарҳад,
Сайёралар аро тушади изинг.
Учиб истиқболга чиқасан пешвоз.
Атомлардан кучли сендаги қудрат,
Мўъжизалар ичра мўъжиза ўзинг,
Одам ақли! Барин сен яратдинг, рост!

Зийрак, чидамлисан. Билмасдан ором
Бошлайсан сен янги чўққилар томон.
Азминг, теранлигинг олдида қара,
Бир томчидай гапдир океанлар ҳам,
Қанчалаб хазина бағрингда пинҳон,
Саховатинг битмас-туганмас сира!

Меҳнат ва сўз, ижод, заковат билан
Музика, муҳаббат, шамол минган от,
Ҳаммаси омухта — қоришиқ шаксиз.
Завқу шавққа тўлиб, илҳомга тўлиб
Минг йилликлар оша сен ёзиб қанот
Учмоққа қодирсан ракетадан тез.

Фазогир йўллайсан Марсгача ўзинг
Ҳал этиб энг чигал муаммони ҳам.
Урушдан Ер юзин этасан халос.
Одамзодга сингдир ҳақиқат, сўзинг.
Дерларки юракка жо бўлар олам,
Йўқ, йўқ, ақлсиз қалб йўлин тополмас.

Очилмаган қанча мўъжизалар бор.
Навқирон авлодга куч бер тафаккур,
Ҳали ўтилмаган сўқмоқдан бошла!
Янги уфқларга учгил шиддаткор,
Сени маҳв этолмас нодону нонкўр,
Нодонларни йўлдан супуриб ташла!

Ю. ШОМАНСУР,
таржимаси.

ЭНГ ЯХШИ ҚИШЛОҚ СОВЕТЛАРИ

Республика Министрлар Совети қишлоқ Советлари ижроия комитетларининг хўжалик ва маданий қурилишдаги социалистик мусобақаси якунларини кўриб чиқди.

Андижон область, Москва район, Ленинобод қишлоқ Советининг (раиси ўртоқ Раҳматуллаев) ижобий тажрибаси таъкидланди. Мазкур Совет сессиялари ва ижроком мажлисларида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши, аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатиш, қишлоқларни ободонлаштириш, мактаблар, медицина пунктлари, кутубхоналар, магазинларнинг ишини янада яхшилаш масалалари муттасил кўриб чиқилади. Қишлоқ Советн қишлоқларида ўтган йили 117 янги уй, касалхона, 4 та медицина пункти, 6 та мактаб, 2 та болалар боғчаси, 6 та магазин, 2 та маданият уйи, 2 та ёзги кинотеатр бинолари қурилди, 11 километр йўл асфальт қилинди ҳамда шағал тўкилди.

Ленинобод қишлоқ Советининг меҳнаткашлари ишлаб чиқаришнинг барча соҳаларида катта ютуқларга эришдилар. Пахта, пилла, гўшт, сут тайёрлаш планлари ошириб бажарилди.

Министрлар Советининг қарорида Зодиён (Фарғона области), Ленин (Сурхондарё области), Сандал (Қашқадарё области), Арғанчи (Тошкент области), Файзулла Юнусов (Бухоро области), Боёвут (Сирдарё области), Оққўрғон (Самарқанд области), Сарапоя (Хоразм области), Кенес овул Совети (Қорақалпоғистон АССР) қишлоқ Советлари ва улар ижрокомларининг ижобий ишлари маъқулланди.

Мазкур қишлоқ Советларининг ижроия комитетлари «М-62» маркали мотоцикл билан мукофотландилар. Бундан ташқари, ижроком раислари, уларнинг ўринбосарлари ҳамда секретарлари бир ойлик маошлари ҳажмида пул билан мукофотланди.

Андижон область, Москва район, Ленинобод қишлоқ Совети ижроия комитети «Москвич-408» енгил машинаси билан мукофотланди.

Область ижроия комитетларига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига илғор қишлоқ Советларининг ишидаги бой тажрибаларни кенг ёйиш таклиф қилинди.

Радиожурналистлар семинари

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети радио ва телевидение Давлат комитети ва республика Журналистлар союзи радио ва телевидение ижодий ходимларининг семинарини ўтказдилар. Семинар қатнашчилари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ярим асрлик юбилейини муносиб кутиб олиш учун бошланган умумхалқ мусобақасини радио ва телевидение эшиттиришларида кенг ёритиб туриш масалаларини муҳокама қилдилар. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

РЕСПУБЛИКАНИНГ ГЕОЛОГИЯ СОҲАСИДА ИШЛОВЧИ БИР ГРУППА ХОДИМЛАРИГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ГЕОЛОГ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Геология-разведка ишларининг ривожлантиришда, фойдали қазилмалар манбаларини очиш ва разведка қилиш ҳамда малакали геолог кадрлар тайёрлашда қилган катта хизматлари учун қуйидагиларга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган геолог» фахрий унвони берилсин:

1. **Абдуллаев** Расул — «Ўзбекгеофизика» трестига қарашли Андижон кон-геофизика экспедицияси отрядининг бошлиғи.

2. **Богданович** Дмитрий Михайлович — «Ташкентгеология» трестига қарашли Облиқ геология партиясининг старший геологи.

3. **Бутьева** Екатерина Родионовна — «Ташкентгеология» трестига қарашли Олмалиқ геология-разведка экспедициясининг старший геологи.

4. **Вакуленко** Михаил Петрович — «Ташкентгеология» трестига қарашли ревизия-тематика экспедициясининг бош геологи.

5. **Габелко** Александр Борисович — Ўрта Осиё геология ва минерал хом ашё илмий тадқиқот институти директорининг ўринбосари.

6. **Глинкин** Феофан Андреевич — «Ўзбекгеофизика» трестининг бошқарувчиси.

7. **Давлатов** Шариф Давлатович — Нефть ва газ манбалари геологияси ва разведкаси институтининг бўлим мудири.

8. **Кенесарин** Натай Азимхонович — Гидрогеология ва инженерлик геологияси илмий тадқиқот институтининг директори.

9. **Кочнев** Евгений Александрович — «Ташкентгеология» тресги палеогеография партиясининг бошлиғи.

10. **Малматин** Григорий Иванович — Ўзбекистон ССР Геология министрлиги геология бўлимининг бошлиғи.

11. **Николаев** Николай Леонидович — «Ташкентгеология» тресги ревизия-тематика экспедициясининг партия бошлиғи.

12. **Петушков** Константин Павлович — «Ўзбекгидрогеология» тресги тематик партиясининг старший гидрогеологи.

13. **Попенко** Сергей Никифорович — Ўзбекистон ССР Геология министрлиги геологик контрол бўлимининг бошлиғи.

14. **Пояркова** Мария Эрастовна — Красний Холм экспедициясининг старший минералоги.

15. **Прянишников** Сергей Ефимович — Ўзбекистон ССР Геология министрлиги геология бўлимининг старший инженери.

16. **Сафонов** Иван Михайлович — «Ташкентгеология» трестига қарашли «Химгеолнеруд» экспедициясининг партия бошлиғи.

17. **Сергуньнова** Ольга Ивановна — Тошкент политехника институтининг кафедра мудири, профессор.

18. **Тепинин** Евгений Кронидович — «Ташкентгеология» тресги тематик партиясининг старший геологи.

19. **Толоконников** Виктор Васильевич — «Ўзбекгидрогеология» тресги геология бўлимининг бошлиғи.

20. **Ушаков** Николай Дмитриевич — «Ташкентгеология» тресги тематик партиясининг бошлиғи.

21. **Фомин** Валентин Михайлович — СССР Геология министрлиги партия комитетининг секретари, СССР Геология министрлиги гидрогеология бошқармасининг собиқ бошлиғи.

22. **Хуторов** Антон Мокеевич — Ўрта Осиё табиий газлар илмий тадқиқот институти газ-нефть манбаларини ишлаш лабораториясининг раҳбари.

23. **Шестаков** Георгий Васильевич — «Ташкентгеология» тресги Чатқол геология-разведка экспедициясининг партия бошлиғи.

24. **Яскович** Борис Васильевич — «Ташкентгеология» тресги карта тузувчилар партиясининг бошлиғи.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Ё. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1967 йил 1 апрель.
Тошкент шаҳри.

САНОАТЧИЛАР МУВАФФАҚИЯТИ

Улуғ Октябрнинг шонли 50 йиллигини меҳнатда янги зафарлар билан нишонлашга аҳд қилган Тошкент области ва Тошкент шаҳри саноат корхоналарининг коллективлари катта муваффақиятга эришдилар. Биринчи кварталда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми бўйича белгиланган план муддатидан илгари — 29 мартда бажарилди. Маҳсулотларнинг кўпгина муҳим хилларини ишлаб чиқариш бўйича белгиланган топшириқлар ортиги билан адо этилди.

ТАШАББУСЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

Ўз сафларида 50 мингдан кўпроқ олим, мутахассис, ишчиларни бирлаштириб турган республика илмий-техника жамиятлари Октябрь олди мусобақасида яхши натижаларга эришмоқда.

Темир йўлдаги жамоат ижодий бирлашмалари йил бошидан буён бир мингга яқин тавсияни жорий қилдилар. Улар давлатнинг қарийб бир миллион сўм пулини тежаб қолдилар. Олтинтопган қўрғошин-рух комбинатининг новаторлари ишлаб чиққан тавсиялар туфайли уч юз минг сўмдан кўпроқ иқтисодий фойда олинди.

* * *

Клинкер составига қўшилган озгина кул цементнинг пишиқлигини 20 процент оширади. Қувасой цемент комбинатининг мутахассислари буни аниқлаб, қозонхоналарнинг кулини ташиб олиш ҳақида қўшни электр станциялар билан шартнома туздилар. Кул яна бир наф келтирди — айланма печларнинг иш унуми 10 процент ошди, цементнинг майдаланиши яхшиланди.

Бу янгилик ҳар йили қўшимча суратда 30 минг тонна юқори маркали цемент ишлаб чиқариш имконини беради. Бундан ярим миллион сўм миқдорида фойда олинади.

* * *

Нукусда очилган доимий ишлайдиган семинар машғулотлари қурилишларда қандай қилиб меҳнатни илмий ташкил этиш, техникадан, маҳаллий хом ашё ресурсларидан самарали фойдаланиш каби кўпгина масалаларни ҳал қилишга ёрдам беради. Семинар шаҳар партия комитети билан Автоном республика бинокорлик трестлари томонидан уюштирилган. Шаҳар қурилиш ташкилотларининг мастерлари, прораблари, участка бошлиқлари семинар машғулотларида қатнашмоқдалар.

ҚЎЗИЛАТИШДАГИ ЮТУҚ ВА ХАТОЛАР

Сурхон воҳасидаги ҳамма яйловларда қўйларнинг қўзилаши оммавий тус олиб кетди. Деярли ҳамма хўжаликлар совлиқларни қўйлар қўзилайдиган жойларга олиб чиқдилар. Ёш қўзилар учун иссиқ жойлар ҳозирлаш, запас озуқаларни ташиб келтириш, чўпон-чўлиқлар составини қўшимча ишчи кучлари билан мустаҳкамлаш каби муҳим ишларни бажаришга жиддий эътибор берилмяпти.

Бунга мисол қилиб, Бойсун районидаги «Сайроб» қоракўлчилик совхозини кўрсатиш мумкин. Бу ердаги чорвадорлар ўртасида Улуғ Октябрнинг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун бошланган социалистик мусобақа кун сайин қизғин тус олмоқда. Ўтган йили ҳар 100 бош совлиқдан 149 тадан қўзи олган Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Эргаш Шамаев юбилей йилида ўз отаридаги ҳар 100 бош совлиқдан 160 тадан қўзи олишга сўз бериб, фидокорона меҳнат қиляпти.

— Ютуқлар калити—меҳнат,— дейди суҳбатда донгдор чўпон Эргаш Шамаев. — Бу ерда ҳеч қандай сир йўқ, қўйларни йил ўн икки ой парвариш қиламан. Қўзилашдан олдин совлиқларни ажратиб алоҳида боқаман. СЖК берилган она қўйларга қўшимча озуқа ва концентрат ем бериб бораман.

Эргаш аканинг издошларидан Нортожи Маҳмудов, Номоз Шониёзов, Саъди Эшдавлатов, Қўнғирот Суюнов, Дўсёр Алиёров, Қаҳҳор Оллониёзов, Эргаш Жўраев, Шоймардон Нормаматов, Норқул Раҳмонов ўртоқлар бир-бири билан мусобақалашиб, ўз отарларидаги ҳар 100 бош совлиқдан 145-150 тадан қўзи олишга сўз бердилар. Ўтган йили улар 130-140 тадан қўзи олган эдилар. Совхоз бўйича эса 100 бош совлиқдан 107 бош қўзи олинган эди.

Шу кеча-кундузда совхознинг «Бешэркак», Чилонзор ва Бандихон яйловларида қўйлар ёппасига қўзилай бошлади. Ҳамма отарларда қўйларни қўшимча озиқлантириш ташкил этилди. Қабул пунктлари, хўжалик бинолари ремонт қилиниб, туз ва бошқа медикаментлар жойларга олиб келинди. Ҳар бош қўйга ўрта ҳисобда 80 килограммдан беда ва 5-7 килограммдан концентрат озуқа бериш ташкил этилди.

Совхозда 28 минг бош қоракўл қўй бўлиб, ҳар 100 бош совлиқдан ўрта ҳисобда 115 бошдан қўзи олиш учун қизғин кураш авж олиб кетди. Хўжаликдаги 16 та бош чўпон юбилей йили шарафига ўз боқимидаги қўйларнинг ҳар 100 бошидан камида 125-130 тадан соғлом қўзи олиш ҳақида мажбурият олдилар.

Ўртоқ Р. Назаров бошқарувчи ва Х. Қулбоев зоотехник бўлган 2-бўлимдаги чорвадорлар юксак марраларни эгаллашга бел боғладилар. Улар 10 минг бошга яқин совлиқнинг ҳар 100 бошидан 125 тадан қўзи олишга аҳд қилдилар.

Совхозда эришилаётган юксак кўрсаткичларнинг асосий сири моддий манфаатдорлик принципига қатъий риоя қилишдир. Чўпон-чўлиқларни ишнинг натижасига қараб, моддий рағбатлантириш йўли билан уларнинг руҳини кўтариш ва ташаббускорлигини оширишга жиддий эътибор бериляпти. Биргина ўтган йилнинг ўзида илғор чўпонларга 260 бош қўзи ва 10 минг сўм пул мукофоти берилди. Шу туфайли ҳам совхозда қўйлардан қўзи ва жун олиш йилдан-йилга ортмоқда. Қоракўл териларининг сифати яхшиланиб, сур терилар кўпаймоқда. Шу кунга қадар қўзилаган қўйлар ҳисобига ҳар 100 бош совлиққа 116-118 тадан қўзи тўғри келмоқда.

Лекин, ҳамма жойда ҳам аҳвол мана шундай яхши деб бўлмайди. Текшириш шуни кўрсатдики, айрим парвойи палак раҳбарлар, ношуд мутахассислар чорвачиликдаги бу муҳим кампанияни ўз ҳолига ташлаб қўймоқдалар. Баъзи хўжаликларда СЖК препарати билан қочирилган совлиқларни яхши боқиш ва қўшимча озиқлантириш ташкил этилган эмас. Бундай аҳвол айниқса Термиз ва Шеробод районларидаги хўжаликларда кўплаб содир бўлмоқда. Жумладан ўртоқ Қ. Мирзаев раис бўлган «Намуна» колхозини олиб кўрайлик. Бу хўжаликнинг чорва моллари Хотинработ яйловларида, колхоздан қарийб 100 километр узоқликдаги Боботоғ этакларида боқилади. Раҳбарларнинг беғамлиги билан февраль ойигача отарларга ем-хашак ташиб келтирилмади. Натижада СЖК берилган совлиқлар овқатсизликдан ориқлаб кетган. Ж. Нурбоев ва М. Нурбоевлар бош чўпон бўлган икки отарда биргина февраль ойида 80 бош совлиқ нобуд бўлди.

Область қишлоқ хўжалик бошқармаси мутахассисларининг турткиси билан яйловга кейинги кунларда келтирилган янтоқ ва арпа ҳатто майдаланган ҳам эмас. Бу ерда фақат оёққа туролмайдиган қўйларгагина қўшимча озуқа берилмоқда, холос.

Бу колхоздаги чорвадорлар ўртасида социалистик мусобақа ташкил этилмаган. Чўпон-чўлиқлар ўз мажбурият ва планларини ҳам билишмайди. Совлиқларни қўзилатиш, қўзиларни сақлаб қолиш ишлари ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Ёш қўзиларни сақлаш учун иссиқ жойлар йўқ, қўзилаган совлиқларни ва туғилган қўзиларни ҳисобга олиш иши ёмон. Ҳисоб-китоб ишларининг чалкашлигидан фойдаланган айрим нопок шахслар туғилган қўзиларни яшириб қолиш йўлига ўтиб олмоқдалар. Бу ерда туғилган қўзиларнинг ҳаммаси тери учун сўйиб юборилиб, яна бир жиддий хатога йўл қўйиляпти.

Шу райондаги Куйбишев номли колхозда аҳвол бундан ҳам баттар. СЖК препарати билан қочирилган совлиқларнинг кўпи очликдан ўлиб кетмоқда. Масалан А. Амиров боқимидаги совлиқлардан 23 боши қисқа вақт ичида нобуд бўлди. СЖК қўлланилган бу совлиқларнинг қорни ёрилганда ҳар бирида 3-4 тадан жами 65 бош қўзи борлиги аниқланди. Шундай қилиб, қўшимча озиқлантириш йўқлиги оқибатида биргина отардан 90 бошга яқин совлиқ ва қўзи нобуд бўлди. О. Жўраев отарида ҳам худди шундай аҳвол юз берди.

Айниқса Шеробод районидаги Кўчар Маматов директорлик қилаётган «Коммунизм» совхозидаги аҳвол ачинарли. Бу ерда кейинги бир ярим ой ичида 400 бошдан ошиқ СЖК препарати билан қочирилган совлиқлар қаровсизлик натижасида нобуд бўлди.

Бундай аҳволга чидаш мумкинми!

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ХАТЛАРИНГИЗГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

«ТЕЗ ЁРДАМ» ЭМИШ

Каттақўрғон шаҳрида тиббий тез ёрдам кўрсатиш станцияси бор. У ерда малакали медицина ходимлари, шофёрлар хизмат қилишади. Машиналар ҳам етарли. Бироқ станцияга зарурият орқасида телефон қилсангиз, «Тез ёрдам» машинаси икки-икки ярим соатда келади, бу орада неча марталаб такрор телефон қилинади, асаблар бузилади, ўринли-ўринсиз гаплар бўлиб ўтади. Станциянинг номи «Тез ёрдам». Шундай бўлгач, у номига муносиб ишлаши, аҳолига кўнгилдагидек хизмат кўрсатиши керак.

Меҳнаткашлардан олинган ушбу хатни редакция Каттақўрғон шаҳар соғлиқни сақлаш бўлимига юбориб, келтирилган фактларни текшириб кўришни, натижасини редакцияга маълум қилишни сўради. Олинган жавоб хатида бундай дейилади:

Текширишда меҳнаткашларнинг хатида келтирилган фактлар тўла тасдиқланди. «Тез ёрдам» медицина станциясининг айрим бепарво ходимларига қаттиқ маъмурий чора кўрилди. Станция ишини яхшилашга қаратилган тадбирлар белгиланди. «Тез ёрдам» станцияси бундан кейин ўз номига муносиб ишлайди.

БИЗНИНГ ФАЛСАФА

МИРМУҲСИН.

Ҳеч бир куч йўқ бизларни енгиб
Ер юзидан йўқотсин буткул.
Биз дунёга келганмиз янги,
Биз — узган-ла йўқолмовчи гул,
Биз — болари, ишлаймиз тинмай,
Ҳам қурамиз, ҳам яратамиз,
Биз пилладек ўз вақти етгач,
На сиғиниб тангри-оллоҳга,
На ёлбориб ҳар бир суллоҳга,
Кетажакмиз моддага сингиб...

Талваса-ю оҳ-воҳ уриш,
Узгаларга ҳасад туғёни...
Ёки макруҳ — қуртдек кун кўриш,
Ё тарк этиш ёруғ дунёни —
Ё риёкор яссавийчилик...
Бари, бари бегона мутлоқ!
Бизнинг асли кимлигимизни
Чалғимасдан билиб қўй ва боқ!

Китоб ёқмоқ, ҳайкал қулатмоқ,
Яксон қилмоқ обидаларни,
Минг йилларни ахлатга отмоқ,
Ўз уйида меҳмон таларни...
Вахшийлик деб атаса бўлур-
Жазавада қуёшни сўкиш...
Бу «маданий инқилоб» эмиш.
Йўқ, бу улкан бир халқнинг шўри,
Чалғитмоқда, халқда эмас айб.
Одамларни қилмоқда бўри,
Дўстликка доғ солганларга ҳайф!

Одамийлик бир ёқда қолиб,
Жоҳилликни касб этди — уят!
Биз ишлаймиз, қалбимиз ғолиб —
Юртга хизмат қилмоқлик ният.
Қардошликни куйлаб, ҳамма вақт
Улуғлаймиз севиб Ватанни.

Шундай юртда яшаш ўзи бахт,
Шундай юртга тикканмиз жонни.

Шундай юртда, тенг оилада
Камол топдик — туганмас маъво...
Буни улар яхши билади:
Билиб туриб қилади игво.
Билиб туриб сувга тупурар,
Билиб туриб чанг солар юзга.
Қириндидан кулар, кўпирар,
Билиб туриб тузлуққа-тузга...
Билиб туриб, сақичдек чайнаб,
Бижиллайди тинмасдан, суллоҳ.
Билиб туриб, ҳасади қайнаб,
Ҳам қарғайди, ҳам уради оҳ.

Менинг жондош оғам Русь бўлур...
Бегонадир у мунофиққа.
У — баҳодир, қалби дарёдир,
У, ёвимни, зулмни йиққан.
У билади содиқлигимиз,
Россия — у меҳрибон она.
Фақат дилда яшар бир армон:
Инсон бўлиб яшай олдикми —
Беролдикми Ватанга дармон?
Шу эл учун ишлаб, толдикми?

Баъзан узоқ ўйлаймиз ётиб,
Шу ўй билан бу юрак дардлик...
Шу халқ учун ишлаб, йўқотиб
Соғлиғингни, ўлсанг бу мардлик!
Аммо тегиб турар ғашингга
Ҳасадчилар, у совуқ юзлар.
Ишлатмайди, тушар ошингга
Пашша каби сурбет даюслар!
Ҳеч бир куч йўқ бизларни енгиб
Ер юзидан йўқотсин буткул.
Биз дунёга келганмиз янги,
Биз абадий, йўқолмовчи гул!

18 март 1967 йил.

Суратда: Охангарондаги пластмасса буюмлари комбинатининг илғор ишчиси Дилбар Мирсаидова. У юбилей шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаб, топшириқни ошириб адо этмоқда.

И. Глауберзон фотоси.

БИРИНЧИ ТРАКТОРЧИ АЁЛ ЮРТИДА

СТАРОБЕШЕВО (Донецк области), 31 март. (ТАСС). Тошкент областининг Донбассда меҳмон бўлиб турган делегацияси бугун Донецк область партия комитетининг биринчи секретари В. И. Дегтярев билан бирга Старобешево районида бўлди. Аёллар орасидан чиққан, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонини олган биринчи тракторчи Прасковья Никитична Ангелина бу ерда кўп йиллар меҳнат қилган эди.

Ангелина туғилиб ўсган «Завети Ильича» колхозида унинг хотираси учун музей ташкил этилган. Бу музейда донгдор меҳнаткаш аёлнинг ҳамқишлоқлари билан учрашув жуда мароқли ўтди. Ўн ой ичида ўн беш минг киши бу ерга келиб кетди.

Тошкент область ижроия комитети раиси Э. Т. Шайхов Ангелинанинг ҳамқишлоқларига мурожаат қилиб, бундай деди:

— Ўзбекистондагилар ҳам Прасковья Никитична Ангелинанинг номини яхши биладилар. Пахтани машинада териш ташаббускорларидан бири Турсуной Охуновани Ангелинанинг синглиси деб аташ мумкин. Турсуной Охуновадан ўрнак олган икки минг ўзбек қизи пахтакорларнинг оғир меҳнатини енгиллаштирадиган машиналарни бошқариб келмоқда. Биз бунда Совет Украинасининг биринчи тракторчи аёли шонли традициясининг давом эттирилаётганлигини кўрамиз.

Делегациянинг ҳамма аъзолари ҳурматли меҳмонлар китобига худди ана шу фикрни ёзиб қолдирдилар. Эндиликда яна бир қимматли экспонат — ўзбекларнинг миллий орнаментига қараб ишланган ва Тошкент делегацияси дўстлик нишонаси деб тақдим этган совға ҳам музей стендларига қўйилади.

Қардош республикадан келган меҳмонлар икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Прасковья Ангелинанинг бронзадан ясалган бюсти супачасига гулдасталар қўйишди.

Старобешево ГРЭСининг асосий биноси ёнига қўйилган транспарантга «Серқуёш Ўзбекистон вакилларига самимий салом!» деган сўзлар ёзилган эди. Ўзбекистондан келган меҳмонлар мамлакатимизнинг бошқа электростанцияларига қараганда кўпроқ энергия ишлаб чиқарадиган бу электростанция цехларида, «Заря» колхозининг фермаларида ва клубида бўлишди.

Бу ерда район меҳнаткашлари билан самимий учрашувлар Украина ва Ўзбекистон халқлари дўстлиги кечаси билан тугалланди.

ЗИЁНҚАДАМ

ФЕЛЬЕТОН

Эрталаб, тахминан соат ўнларда раис Боқижон Пўлатовнинг дабдаба билан ясатилган катта хонасида товуқнинг катагидеккина келадиган дўкон мудири Мунаввар Каримов ўртасида самимий вазиятда ўтаётган дўстона суҳбат борарди:

— Оббо сизей, ахир ундирибсиз-да... Табриклаймиз, табриклаймиз! — бу раиснинг овози эди, албатта.

— Ҳа, энди, ишқилиб, катталаримиз омон бўлишсин! — сезиб тургандирсиз, ушбу сўзларни Каримов айтяпти. Раҳбар билан оддий ходимнинг ана шундай самимий сўзлашишига нима етсин! Қани энди, жамики идораларда ана шундай қувноқ, ана шундай самимиятга тўлиқ овозлар ҳеч қачон тинмаса, ҳамиша жаранглаб турса. Ахир, «омон бўлинг» деган гап қаёқда-ю, «афтинг қурсин» деганлари қаёқда.

— Путёвка менда тура-турсин, — деди раис тўсатдан қовоғини уюб.

— А?! — Каримов ҳеч нарса тушунмади.

— Райком билан бир маслаҳатлашиб кўрайлик-чи.

— Ахир мен буни область матлубот жамиятидан олдим-ку!

Ўртоқ Пўлатовнинг қовоқлари баттарроқ уюлди. Қошлари кутилмаганда пасти-баланд бўлиб кетди.

— Мен...

— Бас деяпман! — сезиб тургандирсиз буни ўртоқ Пўлатов айтяптилар. Тамом. Бошлиқ бир нарса дегандан кейин ходим деган қулоқ ҳам солиши керак-да, бўлмаса бошлиқ билан оддий ходимнинг фарқи қаёқда қолди.

— Гап битта! — Каримов шартта ўрнидан туриб кетди. Гап шундаки, Мунаввар Каримов матлубот жамиятида ўттиз йилдан ортиқроқ ишлади, сидқидилдан, ҳалол ишлади. Аммо кексайганда асма касалига чалиниб қолди. Хабарингиз бўлса керак, бизда путёвка сал танқисроқ, аммо ваъда деган нарса ҳар нарсадан мўл. Биринчиси, маълум тартиб билан, иккинчиси ҳеч қандай тартибсиз ва ҳеч қандай ҳужжатсиз ҳам берилаверади. Каримовга ҳам шундай қилишди. Ўн тўққиз ой давомида район ташкилотларининг раҳбарлари кўпдан-кўп ваъда беришдию, аммо путёвка беришмади. Путёвкани область матлубот жамияти касаба союз ташкилоти берди. Бугун ўртоқ Пўлатов қарорга қўл қўйиб берса, тамом. Эртага Ялтага учиш мумкин. Аммо янаги сафар келганида Каримов раисни идорасидан тополмади.

— Ялтага кетганлар... — деди секретарь.

— А?! — Каримов ҳеч нарса тушунмади.

— Анқовмисиз, Ялтага ўйнагани кетдилар деяпман...

Бошлиқнинг мана шу қилиғи ҳеч кимга ёқмади. Матлубот жамиятининг катта-кичик ходимлари ўртасида майда-чуйда гаплар кўпайиб кетди. Шу баҳона бўлдию, раиснинг аввалги жиноятлари, қаерга борса ўша ерда бир ғовға бошлаб келганини эслашди. Латифалар тўқишди. Маълум бўлишича, Боқижон Пўлатов чиндан ҳам қаерда ишласа ўша ерда бир машмаша бошлайдиган раҳбарлардан экан. Ўзи билан гаплашсангиз қайси хўжаликда ишлаган бўлсам, ўша ерни кўтариб келганман деб мақтанади. Орқасидан текширгани борган ревизорлар лабини тишлаб, бошини чайқаб «ҳа, чиндан ҳам кўп нарсани кўтариб кетган экан», дейишади. Кўтариб келиш билан кўтариб кетиш ўртасида олам-жаҳон фарқ борлигини Боқижон Пўлатовнинг ўзи яхши тушунади, ревизорлар ҳам яхши тушунишади, бутун район аҳли тушунади. Аммо районнинг баъзи бир раҳбарлари бунга ҳеч тушунишмайди. Бутун ревизорлар группаси, прокуратура ходимлари ҳаммалари бир бўлиб, уринишса ҳам ҳеч тушунтириша олмайди.

— Ахир бу бориб турган жиноятчи-ку! — дейишади улар.

— Ёлғон, бу бориб турган ташкилотчи, — дейишади ўша ҳимоячилар.

Боқижон Пўлатов «Правда» колхозида бор-йўғи икки йил раислик қилди. Шу муддат давомида бутун хўжаликни издан чиқараёзди, ҳосилдорлик гектарига 7 центнерга камайиб кетди.

— Расво қилдику! — дейишди колхозчилар жиғи-бийрон бўлиб.

— Ҳечам-да, бу ўзи яхши одам... — дейишди яна ҳалиги ҳимоячилар.

Ана шундан сўнг уни жазолаш ўрнига район колхозлараро бўрдоқичилик базасига директор қилиб кўтариб юборишди-да, «мана энди айшингни суриб юравер» дейишди. Маълумки, бўрдоқичилик базасида асосан моллар семириши керак. Аммо Боқижон Пўлатов ўзини, атрофидаги катта-кичик жиноятчиларни семиртириш пайидан бўлди, холос. Ленин номли колхоздан «895»-сонли новвос қабул қилинди. Сал кундан сўнг уни «176707» сонли квитанция билан давлатга сотилди, деб акт тузилди. Тўрт ойдан сўнг яна шу «бахтиқаро» новвос касаллиги туфайли сўйилди, деб қайд қилинди. Яна бир оз фурсат ўтгач, шу «895» сонли новвос «Победа» колхози ҳисобидан ҳам сўйилган деб қарор битилди. Шундай қилиб, бу новвос хўжайинларим семирсин деб қўлдан-қўлга ўтавериб, охири ўзи ориқлаб кетди. «795»-сонли ола сигирнинг бошига ҳам ана шундай савдолар тушди. 1964, 1965 йилларда бу ерда «ҳаром ўлди», «ўз ажали билан ўлиб қолди», деган гаплар шунақанги кўпайиб кетдики, актлар ёзишга қоғоз-қалам ҳам етишмай қолди.

Боқижон Пўлатов чиндан ҳам «катта ташкилотчи» экан. Унинг ташкилотчилиги қонунсиз штатларни ихтиро қилишда, қилинмаган ишларни қилинди деб кўрсатишда, сарфланмаган озуқани сарфланди деб акт тузишда, ўтмаган мажлисни ўтди деб қалбаки қарорлар битишда, олинмаган тахтани олинди деб рўйхатга тиркаб юборишда лоп этиб кўзга ташланиб қолди. Сал кун ўтмай ҳаммаёқни растрата, дебитор қарзлари босиб кетди. Катта ревизиядан сўнг биргина Боқижон Пўлатовнинг ўзи 6884 сўмни тинчитиб кетганлиги ҳам маълум бўлиб қолди.

— Чатоқ-ку, — дейишди ревизорлар бош чайқаб.

— Нимаси чатоқ, — бўш келишмади унинг ҳимоячилари.

— Ахир бу бориб турган жиноят-ку!

— Ҳечам-да, Пўлатов бориб турган ташкилотчи одам.

«Бориб турган ташкилотчи»ни район матлубот жамиятига раис қилиб кўтаришди... Айтишларича, ўтган замонда қайси бир амалдор сафарга чиқибди-ю, дарров орқасига қайтибди. Шунда мулла Насриддин сўрабди:

— Хўш, сафар қалай ўтди?

Амалдор дебди:

—Кўнгилдагидек. Биринчи куни бир қишлоққа тушиб эдик сув босиб кетди. Хўп томоша бўлди. Бошқа куни қўшни қишлоқда тунадик. Икки киши пичоқбозлик қилиб кўп қон тўкилди. томоша бепул бўлди. Учинчи кеча яна бир қишлоқда ётувдик, ногиҳондан ёнгин чиқиб...

Мулла Насриддин бетоқат бўлиб дебди:

—Хайрият тезроқ қайтганингиз, бўлмаса пойи-қадамингиз ёқиб дунё остин-устин бўлиб кетармиди...

Боқижон Пўлатов ҳам ана шу сайёҳга ўхшаб қаерга борса, ўша ерга пойи-қадами ёқиб, бир ғавғо, бир машмаша бошланади. Сал кун ўтмай, матлубот жамиятида ҳам ҳаммаёқни жиноятчилар босиб кетди. Қамоқдан чиққан товламачилар, мардикор ишлаб юрган ўткинчилар, омади келмай юрган паттачилар раиснинг ҳурматини қозонган сотувчилар бўлиб олишди. Боқижон Пўлатовнинг ўтмишидан хабардор бўлган бу азаматлар «хайрият, раис ўзимиздан чиқиб, елкамизга офтоб тегадиган бўлибди» деб севинишиб, давлат магазинларини шунақанги талаб беришдики, одамлар ёқасини ушлашди. Енг шимариб, жомталашга тушган бу азаматлар биргина 1966 йилнинг ўзида 58 минг сўмлик, шу йилнинг уч ойида 26 минг сўмлик молни таломон қилиб юборишди. Буни эшитган меҳнаткашлар:

— Бай-бай-бай зиёнқадам бўл, эви билан бўл-да! — дейишса, Боқижон Пўлатовнинг ҳалиги азамат ҳимоячилари:

— Ҳечам-да, бу одам ўзи... хуллас, ёмон гап айтишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ! — деб оғиз очиртиргани қўйишмаяпти. Боқижон Пўлатовнинг ўзи бўлса, «мен матлубот жамиятини кўтариб кетмоқчиман. Менга озгина фурсат беринглар, фурсат!» деб шу кеча-кундузда яна астойдилроқ енг шимариб турибди. Районнинг казо-казо ревизорлари, прокуратуранинг ман деган терговчилари Боқижон Пўлатов атрофида юз бераётган жиноятларга оид папка-папка ҳужжатларни қайси идорага топширишни билмай гаранг. Район партия комитети ва район ижроия комитетининг раҳбарлари бўлса, бунақа ишда шошма-шошарликка йўл қўйиб бўлмайди деб, негадир, сукут сақлашяпти. Билмадик, бу сукут қачонгача давом этар экану, қачонгача Боқижон Пўлатов ташкилотларни алғов-далғов қилиб юраркан.

Худойберди ТЎХТАБОЕВ,
Муроджон МАНСУРОВ.
Фарғона область, Охунбобоев райони.

ЖАНГГА ЧОРЛАГАН ҚЎШИҚ

Фарғоналик машҳур ҳофиз Ҳамроқул қори ўзининг ашулачилик санъати билан жуда катта обрў қозонган санъаткор эди. У ўзи басталаб ижро этган «Фарғона тонг отгунча», «Кўп эрди», «Катта ашула», «Хайр энди» каби қўшиқларни шу кунларда ҳам халқимиз севиб тингламоқда.

Қуйида машҳур ҳофиз Ҳамроқул қорининг ҳаётидан бир лавҳа ўқийсиз:

* * *

Юлдуз тўла осмон таги куйган қозонга ўхшайди. Сокин кечада узоқ-узоқлардан чигирткаларнинг чириллаши, ҳовуздаги қурбақаларнинг қуруллаши эшитилиб қоларди. Эл уйқуда. Ҳадемай тонг отади.

Тун бўйи ойга қараб мижжа қоқмай бедор ётган Шокиржон сесканиб ўрнидан турди-да, Ҳовуз бўйи гузари томон диққат билан қулоқ тута бошлади. Юраги ниманидир сезгандек болахонага чиқиб, бешотарини ўқлади-да, деразадан Уч кўча томонга қаради. Шу пайт гузардаги ҳовуз бўйида бирдан қирқинчи чироқ ёқилди. Отларнинг кишнаши, туёқ дупури эшитилди.

— Келишди шекилли, — пичирлади Шокиржон ва сандиқдан отаси Ҳасан батрак ҳадя қилган қорасув пичоғини олиб қўнжига солди. Кейин отхонага кириб бир нафасда отини эгарлади.

— Чу жонивор! — от торгина кўча бўйлаб шамолдай елиб, кетди...

— Чилим! — хирқи товуш билан бақирди Мадаминбек.

— Хўп пирим, хизматингизга ҳозирман, — деди ва сувдонлик чилим келтирди Ориф ўғри.

Эндигина бир тортган Мадаминбек хўроз қичқириғини эшитиб, сесканиб кетди:

— Ҳе, ҳе пирим хўрозку-хўроз. Қойил-е, юракдан ҳам бор экан отни калласидек — ҳазил қилди Ҳамроқул қори.

— Эй ,нимасини айтасан. Кечаги авжингдан кейин юрак олдириб қўйдим, қани ол энди қолган жойидан.

— Хўп пирим, хўп, — деди ҳофиз ва хуржиндан бўлакланган тамбурни олди. Баланд соз қилиб бўлгач, Ертегирмон томонга бир назар ташлади. Жимлик. На чора, бекнинг қистови билан «Оромижон»ни бошлади. Кеча кечқурун йўқотган 200 кишилик йигитини хаёлан кўздан ўтказиб ўтирган Бек қўшиқ сеҳрига ғарқ бўлди.

Сувдонлик чилим эса ҳамон унинг оғзида хуррак отарди. Каллак ўтинлардан қалаштириб ёқилган гулхан чисир-чисир этиб ловиллаб ёнмоқда. Узоқ йўл босиб келган 400 нафар босмачи аллақачон пинакка кетган.

Юзингни кўрдиму дилбар,
йўлингда интизор ўлдим,
Етолмасдин висолингга ўзим
кўп хору-зор ўлдим,
Нетай холим хароб жоно,
адодирман фироқингда,
Қаён бошим урар бўлсам, ни
анда беқарор ўлдим.

Бек уйқуга кетди. Буни сезган Ҳамроқул қори завқ билан: «Тонг отгунча»ни бошлади. Қорининг «Фарғона тонг отгунча» ашуласини кутиб турган Ертегирмондаги 60 кишилик қизил қўшин қўшиқ бошланиши билан Чордара маҳалласи оралаб қум тепаликлар оша Янгиараб қишлоғи томон шитоб билан йўл олди. Энг олдинда йўл бошлаётган Шокиржон ашуланинг ҳар бир бандига алоҳида эътибор қилиб келар эди.

— Нега катта авжни қилмаяпти. Ахир даромадни уч марта қайтарди-ку. Тезроқ авж қила қолса эди. Бек аблаҳнинг устидан босиб бориб, икки қўлини ўзим орқага боғлаб, «Шаҳноз»га ўйнатар эдим, ғазабланди Шокиржон.

— Ҳофиз! — бақирди бек.

— Лаббай, бегим, — қўшиқни таққа тўхтатди қори.

— Катта авжни қилмайсан. Агар кечаги авждан қиладиган бўлсанг саҳардаги шаҳид бўлган паҳлавонларим эсимга тушиб кетади.

— Хўп пирим.

Ҳофиз яна куйлай бошлади. Энди у «Фарғона тановари» алласини майин ва салобат билан бошлади.

— Қори нега тўхтади? Авж қилмай, «Тановар»ни бошлаб юборди. Ҳа, демак, бек ҳали хушёр экан, — пичирлашди отряд командири Сергей Матвеев билан Шокиржон.

«Тановар»нинг ҳам авжи яқинлашиб қолди. Лекин бек ҳамон уйғоқ. Аҳён-аҳён чилимдан тортиб йўталиб қўярди.

— Тасаддуқ! Юрагимни адо қилдинг! — пичирларди бек.

— Иш қилиб тонг отиб қолмасин-да, нега «Тановар»ни айтяпти? — хавотирланди Шокиржон.

— Овозингдан ўргилиб кетай, корижон, «Тонг отгунча»ни авжини олсанг-чи.

«Тановар» авж пардага келди. Бек хуррак ота бошлади... Қори чор атрофга бир назар ташлади-да, иккинчи отряд келиб кутиб туриши керак бўлган сада қайрағоч тагига тикилди. Ой шуъласида яраклаб турган шамширни кўргач, танбурнинг авж пардасини босди-да, «Фарғона тонг отгунча» ашуласининг авжини олди.

— Ҳим, дод... — Бутун қишлоқ бўйлаб жаранглаган авж «Бия сиғмас» дарасигача етиб бориб акс садо берди. «Ура!» садоси Ҳамроқул қорининг авжи билан қўшилиб, тантанавор янграб кетди. «Максимка» пулемётининг патирлаши, «бешотар»нинг тасур-тусури ва қишлоқ аҳолисининг: бекка ўлим! Бекни ўлдириш керак, у бизни талон-торож қилди, у жаллод! Ўғлимни топиб бер! — каби шовқин-суронига қўшилиб бутун кечани қоматга келтирди. Ярим тундан буён бек бошлиқ «Ислом лашкарлари»нинг келганини кўриб, пана-пастқамда пойлаб ётган аҳоли энди Қизил Армия паноҳида ўроқ, болға, паншаха ва бошқа қуроллар билан жангга чиққан эди.

200 йигитидан айрилган Мадаминбек қолган каллакесарлари билан жон талвасасида қочиб қолди.

— Ташвишланманг, ўртоқ командир, бек билан эртага кечқуруни Сўх қишлоғида базм қурамиз. Ўшанда уни албатта қўлга туширамиз, — деди Ҳамроқул қори. Чунки, у Мадаминбекни эртага кечқурун Кўршермат билан учрашувини яхши биларди.

Дадахон ҲАСАНОВ.

АССАЛОМ, ФУТБОЛ

Орзиқиб, толиқиб, сабрсизлик билан кутилган он — футбол они етиб келди. Ассалом футбол, барча ишқибозлар номидан ассалом!

Бугун мамлакатнинг тўққиз шаҳрида — Тошкент, Боку, Тбилиси, Олмаота, Ереван, Кутаиси, Луганск, Ростов ва Донецк шаҳридаги футбол ишқибозларининг омади келди: катта футболнинг биринчи маневри-ю, маҳоратини, ошир-оширини-ю, дарвозага интилишини ўз кўзлари билан томоша қилиб мазза қилишади, роҳатдан кўзлари ёниб, юраклари одатдагидан тезроқ тепади.

Ҳа, шундай, футбол шунақа ҳис-ҳаяжонли, ишқибозни тинчитмайдиган, унинг тинчлигини бузадиган, роҳат бағишлайдиган ўйин экан.

«Пахтакор» ҳақида гап борганда жуда кўп спорт шарҳчилари унинг ёнига «севимли» деган сифатлашни қўшишга одатланиб қолишганки, очиғини айтганда шу биргина яхши сўз ишқибозларнинг меъдасига тегиб кетди. Ҳақиқатан тўғри-да; команда қайси шаҳарники бўлса, шу шаҳарнинг футбол мухлислари ўз команларини севмасдан иложлари йўқ. Энди «Пахтакор»нинг ёнига «кучга тўлган», «етук», «беллашса арзийдиган», «намунани шулардан кўчирадиган» каби сифатлашларни тиркашлари лозим. Эркин Абдураимовнинг вазминлиги ва одоблилиги, Аҳрол Иноятовнинг камтар ва камсуқумлиги, Ҳамид Раҳматуллаевнинг инсонга ҳурмати ва уятчанлиги, Юрий Пшеничниковнинг теранлиги ва фикрининг кенглиги, қуйингчи «Пахтакор»даги ҳар бир футболчининг спорт маҳорати, етук ўйинчилигидан ташқари ана шундай фазилатларининг ҳам мавжудлиги ҳар бир футбол мухлисига завқ-шавқ бағишлайди, уларга ўргатиб, улардан ўрганишга ҳам ундайди. Таниқли футбол шарҳчиси О. Кучеренконинг «Динамо» (Москва) командаси ёшлари тўғрисида айтган — «бу йигитлар катта футболга катта йўлдан кирган бўлса-да, яхши футболчини бахт, муваффақият яратмай, меҳнат яратишини айтиб ўтишим лозим» деган сўзларини «Пахтакор»нинг хоҳлаган ўйинчиси шаънига ҳам айтилса арзийди.

Футбол мутахассислари, футболчилар ҳамда тренерлар бу йилги мусобақалар бошқа йиллардаги ўйинларга қараганда алоҳида ажралиб туради, деган фикрни билдирмоқдалар. Дарҳақиқат шундай.

Хўш, «шундайлиги», яъни мамлакат биринчилиги мусобақаларининг «алоҳидалиги» нимада кўринади?

Футбол чемпионати тарихида биринчи марта олий лигада қатнашадиган командалар катта ва масъулиятли тайёргарлик — «Советский спорт» газетаси соврини учун бўлган беллашишлардан сўнг мусобақаларга киришмоқдалар. Баҳорги турнир муносабати билан чарм тўп усталари 15 февралдан, яъни қор эримасдан машқлар ўтказиб, футбол учрашувларини ҳам бошлаб юбордилар. Ўтган йилларда чемпионат олдидан фақат контроль ва норасмий учрашувлар ўтказилар, шунинг учун футболчилар бу учрашувларга аҳамиятсиз қарашарди.

Бу йил «Советский спорт» газетаси мукофоти учун бўлган учрашув спортчиларнинггина эмас, балки футбол шинавандаларининг ҳам чинакам байрамига айланиб кетди.

Бундан бир неча кун муқаддам тошкентлик футбол мухлислари москвалик динамочилар билан Олмаота шаҳрининг «Қайрат» командаларининг биллур кубок учун ярим финал учрашувини нақадар катта қизиқиш билан томоша қилгани ҳамон ҳамманинг ёдида. Пойтахтлик динамочилар ўзларининг юксак спорт маҳоратларини намойиш этиб, Тбилисига финал учрашувга йўлланма олдилар. Ўзбекистонлик футбол шинавандаларининг ҳурматини қозонган «Динамо» командаси ўйинчилари финалда Кутаисининг торпедочиларини таслим қилиб, «Советский спорт» газетаси буюртмаси билан Львовдаги «Радуга» фирмасининг қўли гул усталари тайёрлаган биллур мукофотни уйларига олиб кетишди.

Баҳорги турнир мусобақалари ортда қолиб, бугун мамлакат чемпионатининг томошабинларни тўлқинлантирувчи курашлари бошланяпти. Баҳорги турнир ҳақида гап кетганда, албатта бу мусобақаларда командаларнинг чемпионат ўйинларига қандай тайёргарлик кўрганликларига тўхталмасдан ўтиб бўлмайди.

Аввало, турнир муҳим мусобақалар очиладиган кунга футболчиларнинг яхши спорт формаси билан келишларига ёрдам берган бўлса, тренерларга эса асосий составни аниқлаб ва унинг «суягини қотириб» олишга катта имконият яратди.

Биз кеча, «Пахтакор»нинг спорт базасида бўлдик. Спортчилар дам олишаётган пайт экан. Буни «дам» деб ҳам бўлмайди. Чунки, ҳар бир футболчи чеҳрасидан ҳаяжонланаётганини билиб олиш қийин эмас эди. Халқаро учрашувларда анча тажриба орттирган, «пишиб етилган» Эркин Абдураимовдан бунинг сабабини сўрадик.

— Ҳар йили ҳам биринчи учрашув — чемпионатнинг биринчи учрашуви шундай кутиб олинади. Уз ҳамшаҳарларингиз олдида, сизни севган ва ҳурматлайдиган кишилар олдида биринчи учрашувни «ёмон» ўтказишдан «ёмон» нарса йўқлигини эслашнинг ўзи нақадар оғир. Очиғини айтсам, Аҳрол ўзини қўйишга жой тополмаяпти, Ҳамид берилган саволга пойма-пой жавоб беряпти. Равшан эса ёлғиз ўтириб, хаёлга чўмгани-чўмган, фақат Геннадий хотиржамдек кўринади...

Ҳа, Эркиннинг гапида жон бор. Биринчи ўйин масалани ҳал қилмаса-да, футболчиларнинг асабига, обрў-эътиборига кўп таъсир этиши аниқ.

Газетхонларни албатта «Пахтакор» командасидаги ўзгаришлар, тренерларнинг режалари кўпроқ қизиқтиради. Бу ҳақда бир неча савол билан команданинг катта тренери Б. Аркадьевга мурожаат қилдик. У қуйидагиларни айтди:

— Ўтган йилги чемпионатда «Пахтакор» командаси 9-ўринни олган эди. У фахрли ўриндир. Лекин команданинг бундан ҳам юқори ўринларга даъвогарлик қилиш учун имкониятлари катта. Баҳорги футбол мусобақалари тренерларга анча қулайликлар яратиб берганлиги сир эмас. Мен командага янги келганлигим туфайли кучларни қайси зонада ишлатса яхши фойда келтиришига, футболчиларнинг ўйин услубини чуқур ўрганишга интилдим. Командада ўзгаришлар йўқ деса бўлади. Ёшлардан Ш. Муҳамедов ва А. Петренко (дарвозабонлар), ҳимоячи Н. Сухаруков, ярим ҳимоячи В. Максимов, ҳужумчи Р. Галиев ва Т. Исоқовлар тажрибали катта акалари қаторидан жой олишга интилсалар керак.

Бугун майдонга тушадиган футболчиларга келсак, улар қуйидагилар: Юрий Пшеничников, Ривал Зохиров, Владимир Штерн, Виталий Науменко, Виталий Суюнов, Вячеслав Солохо, Аҳрол Иноятов, Равшан Юнусов, Баҳодир Иброҳимов, Геннадий Красницкий, Эркин Абдураимов.

— Мен шуни ҳам айтишим керакки, — деди суҳбат охирида Б. Аркадьев,— «Пахтакор»нинг бугунги рақиби — Москванинг армиячилар командаси чакана командалардан эмас. Шундай бўлсада, курашга шай бўлиб келганимизни газетангиз орқали ишқибозларга етказиб қўйсангиз.

Шундай қилиб, бугун «Пахтакор» стадионида футбол бўйича мамлакат XXIX чемпионатининг байроғи тантанали равишда кўтарилади. «Пахтакор» бир неча марта мукофотли ўринни эгаллаган марказий армия спорт клуби футболчиларини қабул қилади. Пойтахтлик армиячилар «Советский спорт» газетаси мукофоти учун бўлган мусобақаларда Душанба турнирида қатнашдилар. Улар ўз зоналарида айтарлик катта муваффақиятга эришганлари йўқ. Лекин команданинг катта тренери С. Шапошников оптимистик фикрда. У мухбирларга ўз ўйинчиларининг яхши спорт формасида эканлигини, команда бу йил фахрли ўрин учун курашишини дангал айтди. Ўтган йили «Пахтакор» армиячилардан 2 очко юлиб олган эди. Бу йилги учрашувларда ҳам ҳамшаҳарларимизга муваффақиятлар тилаймиз.

Энди ишқибозларни бугунги ўйин ҳисоби қизиқтирса керак. Бугунги учрашувнинг ҳисоби...

Келинг, фолбинлик қилиб ўтирмайлик, бир неча соатдан кейин, тўғрироғи композитор Матвей Блантернинг ишқибознинг юрагини қалқитадиган машҳур футбол марши чалингандан кейин 90 минут ўтгач ҳисоб аниқ бўлиб қолади.

Ҳозирча стадионга, марказий «Пахтакор» стадионига! Юрагида ўти бор ишқибоз бугун шу ерда бўлиши керак...

Воси МАҲКАМОВ,
Пўлат ГАДОЕВ.

ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР, ЯНГИЛИКЛАР
ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ле Зуан бугун чет мамлакатлар билан маданий алоқалар Совет комитети делегациясини ва Совет журналистлари делегациясини қабул қилди. СССР Министрлар Совети Чет мамлакатлар билан маданий алоқалар комитетининг раиси С. К. Романовский «Барҳаёт Ленин» Совет ҳужжатли фильмини Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитетига туҳфа қилиб топширди. Учрашув илиқ ва самимий вазиятда ўтди.

● 20 майдан 4 июнгача Рейкьявикда Европадаги социалистик мамлакатлар савдо-саноат виставкаси очилади. Виставкада СССР, Польша, Венгрия, Чехословакия ва Германия Демократик Республикаси ташқи савдо бирлашмалари қатнашади.

● Рейтер агентлигининг мухбири Сайгондан хабар беради: Американинг ҳарбий вертолёти 29 март куни «хато қилиб» Жанубий Вьетнам қишлоғини ракеталардан ўққа тутди. Уч деҳқон ўлдирилди ва 20 киши ярадор қилинди. Қишлоқни ўққа тутиш натижасида юз берган ёнғин ўнлаб деҳқонлар хонадонини вайрон қилди.

Бу можаро Куангнгай шаҳридан 56 километр нарида рўй берди.

● Грецияда яна ҳукумат танглиги хавфи туғилмоқда. 29 март куни кечқурун парламентда ҳукуматни қўллаб-қувватловчи миллий радикал иттифоқ ва Марказ иттифоқи партияларида сайлов лойиҳасига тузатишлар киритиш юзасидан келишмовчиликлар пайдо бўлганлиги ҳукумат танглиги хавфини туғдирди. Сайлов лойиҳасига киритиладиган тузатиш парламент депутатларининг парламент тарқатиб юборилгандан кейин, яъни сайлов олди кампанияси даврида ҳам депутатлик даҳлсизлигини сақлаб қолишни кўзда тутади.

● Вьетнам урушини авж олдириш стратегияси Пентагонни иккинчи жаҳон урушидан кейин тўхтатиб қўйилган эски транспорт кемаларидан ҳам фойдаланишга мажбур қилди. Ҳозирги вақтда 161 та ана шундай кема АҚШнинг Тинч океан портларидан солдат ва қурол-яроғларни Жанубий Вьетнамга ташиш учун фойдаланилмоқда.

● Ғарбий Германия мудофаа министрлигининг вакили бугун шуни маълум қилдики, бу йил Германия Федератив Республикасининг ҳарбий бюджети 19.6 миллиард маркани ташкил этади.

Германия Федератив Республикаси матбуотида эълон қилинган маълумотлардан маълум бўлишича, бу йил бундесверни янги ҳарбий техника билан таъминлаш учун қилинадиган харажатлар айниқса кўпаяди. Самолётлар сотиб олиш учун бу йилги бюджетда 855 миллион марка сарфланади, деб илгари кўрсатиб ўтилган эди. Энди мудофаа министрлигининг планларига мувофиқ, самолётлар сотиб олишга 925 миллион марка сарфланадиган бўлди. (ТАСС).

ЯПОНИЯ—АВСТРАЛИЯ МУЗОКАРАЛАРИ

ТОКИО. (ТАСС). Расмий визит билан Токиода меҳмон бўлиб турган Австралия ташқи ишлар министри Хэзлак Япония бош министри Сато билан учрашди. Учрашув вақтида Вьетнам уруши ва ҳар иккала мамлакат ўртасидаги муносабатлар масалалари муҳокама қилинганлиги эълон этилди.

Сато ва Хэзлак, деб хабар беради Киодо агентлиги, «Вьетнамда тинчликка эришиш юзасидан янада куч-ғайрат сарфлаш»га қарор қилдилар.

Хабарда икки мамлакатнинг ана шу «куч-ғайрати» нимадан иборат бўлажаги ҳақида лом-лим дейилмайди. Бу мамлакатларнинг бири — Австралия Американинг Вьетнамдаги агрессиясида бевосита қатнашаётган бўлса, иккинчиси — Япония бавосита иштирок этмоқда.

Ҳар иккала томон, дейилади яна хабарда, «Индонезиядаги ҳозирги режимни қўллаб-қувватлашга ва ана шу мамлакатга иқтисодий ёрдам кўрсатишни давом эттиришга» қарор қилди.

ХИТОЙ ЁЗУВЧИЛАРИ ТАЪҚИБ ЭТИЛМОҚДА

ПЕКИН. (ТАСС). Пекинда «Адабиёт ва санъат соҳасида контрреволюцион ревизионистик йўлни тамомила тор-мор келтириш»га даъват этган жуда кўп шиорлар пайдо бўлиб қолди. Бу шиорларнинг кўпи бевосита Хитой ёзувчилар союзи раисининг ўринбосари ва шу союз партия ташкилотининг секретари Лю Бай-Юйга қарши қаратилган.

Хитой ёзувчилар союзидаги цзаофанлар газетаси «Вэнь-Суюэ Чжаньбао»нинг 30 мартда чиққан бутун бир сони Хитойнинг мана шу машҳур ёзувчисига ҳужум қилишга бағишланган. Бу газета Хитойнинг бошқа бир машҳур ёзувчиси Шао Цюань-Линни ҳам кескин танқид қилади. Газетанинг ёзишича, Лю Бай-Юй ва Шао Цюань-Лин «раис Маонинг адабиёт ва санъат» соҳасидаги йўлига қаршилик кўрсатганлар.

Германия Демократик Республикаси. Людвигофелдаги «Индустриверк» заводининг ишчилари Вьетнам учун зарур запас қисмлари билан бирга 10 та юк машинаси тайёрладилар. Бу машиналар Осиё ва Африка халқлари билан бирдамлик республика комитетининг ёрдам фонди маблағи ҳисобидан ишлаб чиқарилди.

АДН — ТАСС фотоси.

ҲАР ТЎҒРИДА
НОЁБ ОПЕРАЦИЯ

Япония врачлари жигарни алмаштириш бўйича ноёб операция ўтказдилар. Дунёда биринчи марта беморнинг жигари бегона жигар билан алмаштирилди. Ҳозир бемор соғаймоқда. Ана шу кам учрайдиган операциянинг раҳбари Киото медицина институтининг профессори Цугио Сиката бу ҳақда Япония медиклари жамиятининг Нагояда очиладиган конгрессида ҳикоя қилиб беради.

Оита префектурасида яшовчи 29 яшар Юкинори Ямаситанинг аҳволи оғир эди. Жигарнинг қайта шамоллаши натижасида у уремий касаллигига мубтало бўлган эди. Ямасита ўтган йили сентябрь ойида Киото медицина институтининг касалхонасига ётқизилди. Унга ўзиники билан ёнма-ён бошқа жигар қўйилди. Беморнинг аҳволи анча яхшиланди. Бироқ кўп ўтмай унинг ўз жигари яна ишга ярамай қолди. Шу йил январь ойида у касалхонага қайтиб келди. Иккинчи марта операция пайтида унинг барча учга жигари олиб ташланиб, аёл кишининг жигари қўйилди. Операция 14 врач иштирокида 15 соат давом этди.

Жигарни алмаштириш бўйича операция медицинада ҳозир тез-тез учраб туради. Лекин беморнинг барча жигарларини олиб ташлаган ҳолда такрор операция ўтказиш, Япония матбуотининг тасдиқлашича, жаҳонда ҳали учраган эмас.

Ю. ВДОВИН,
ТАСС мухбири.

НАТО ШТАБИ БЕЛЬГИЯГА КЎЧДИ

БРЮССЕЛЬ. 31 март. (ТАСС). Бугун Бельгиянинг Касто қишлоғида НАТОнинг Европадаги бирлашган қуролли кучлари қўмондонлиги штабини очиш маросими ўтказилди. Штаб биносини қуриш учун 1.800 га яқин ишчи бутун қиш бўйи ҳеч дам олмай меҳнат қилди.

Франция ўтган йили Шимолий Атлантик шартномаси ҳарбий ташкилотидан чиққанлиги сабабли НАТО штаби Париж яқинидаги Рокенкурдан Бельгияга кўчирилди.

АЗПАК НИМА?

ГАЗЕТХОНЛАРНИНГ САВОЛЛАРИГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

Ҳурматли редакция!

Бир группа Осиё давлатлари, Австралия ва Янги Зеландия вакилларининг иштироки билан ўтган йили Сеулда ташкил этилган ҳарбий-сиёсий иттифоқ (АЗПАК) тўғрисида газетада бирор мақола босиб чиқарилса яхши бўлур эди.

У. МАҲМУДОВ,
Андижон область, Ленин районидаги 70-ўрта мактаб ўқувчиси.

Америка Қўшма Штатлари ҳукмрон доираларининг «ташвиши» тобора ортиб бормоқда. Тинч меҳнат қилаётган ва озодлик йўлида курашаётган халқларга қарши агрессив ҳаракатлар қилаётган Америка империализми жаҳон жандарми деган номни «оқлаш учун» турли найранглар ишлатяпти, дунёнинг турли бурчакларида ҳарбий можаролар чиқармоқда.

Ҳозир ана шундай ҳарбий можаролар майдони Осиё қитъасидадир. Америка Қўшма Штатлари бир неча йилдан бери Вьетнамда агрессив уруш олиб борар экан, Жанубий Вьетнам ватанпарварларининг қақшатқич зарбаларига дуч келмоқдалар. Уруш эскалациясини давом эттира бориб, АҚШ тобора кўпроқ қурол-яроғларидан, солдатлари ва офицерларидан ажралмоқда. Бундан чўчиган Америка сиёсатдонлари бутун оғирликни ўз иттифоқчиларининг гарданига юклаш ва шу йўл билан Осиёда миллий озодлик курашига қарши жанг олиб бориш воситаларини изламоқдалар.

Бошқача сўзлар билан айтганда Америка Қўшма Штатлари Осиё қитъасида жойлашган давлатларни агрессив ҳарбий блокларга жалб қилиш учун интилаётир. 1950 йил октябрь ойида Таиланд билан тузилган «Ҳарбий ёрдам ҳақида битим», 1951 йил август ойида Филиппин билан тузилган «Ўзаро хавфсизликни таъминлаш ҳақидаги шартнома» орадан кўп ўтмай, яъни 1951 йил сентябрь ойида ташкил этилган АНЗЮС ҳарбий-агрессив блокига асос бўлди. Унга АҚШ, Австралия ва Янги Зеландия аъзо бўлиб кирган эди.

1954 йил сентябрь ойига келиб, АҚШ империалистларининг бевосита раҳбарлигида Филиппиннинг пойтахти Манила шаҳрида 8 давлат вакилларининг йиғилиши ўтказилди. Бу кенгашда империалистларнинг ёвуз ният билан Европада вужудга келтирган Шимолий Атлантик блоки (НАТО)дан кейин аҳамият жиҳатидан иккинчи ўринда турадиган (СЕАТО) ҳарбий блоки тузилди. Бу ҳарбий блокнинг расмий номи Шарқи-Жанубий Осиё шартномаси ташкилоти бўлиб, СЕАТО ана шу жумладаги инглиз сўзларининг бош ҳарфларидан иборатдир. СЕАТОга АҚШдан ташқари Англия, Франция, Австралия, Янги Зеландия, Таиланд, Филиппин ва Покистон давлатлари аъзо бўлиб кирган эди.

Америка Қўшма Штатлари СЕАТОга Шарқи-Жанубий Осиёдаги бошқа давлатларни — Ҳиндистон, Индонезия, Бирма каби қатор йирик давлатларни ҳам жалб қилиш, уларни социалистик давлатларга қарши қўйишга ҳаракат қилди. Лекин Осиёнинг бу йирик давлатлари АҚШ таклифини рад этдилар.

СЕАТО ташкил қилингандан буён ўтган йиллар ичида империалистлар Шарқи-Жанубий Осиёдаги кўпгина мамлакатларда халқларнинг миллий озодлик курашини бостириб келдилар, кўпгина мамлакатларда ҳарбий тўнтаришлар ўтказишда актив иштирок этдилар. Америка империалистлари бу ҳарбий иттифоқ аъзоларининг қуролли кучларини кўпайтириш учун жон-жаҳдлари билан тиришмоқдалар. СЕАТО ҳарбий блоки умумий қуролли кучларга эга бўлмаганликдан айрим ҳарбий жиҳатдан ожиз мамлакатларда АҚШ ўз ҳарбий базаларини жойлаштира бошлади. Бу базаларда тайёргарликдан ўтган Америка қўшинлари Шарқи-Жанубий Осиёда ҳар хил агрессив ҳаракатларни амалга оширмоқда. Жумладан, шу неча-кундузда Америка Қўшма Штатларининг Шарқи-Жанубий Осиё районида жойлашган ҳарбий базаларида тайёргарликдан ўтган қўшинлар Жанубий Вьетнам ватанпарварларига қарши шармандали уруш олиб бормоқдалар, тинч ижодий меҳнат билан шуғулланаётган Вьетнам Демократик Республикаси территориясига ажал бомбаларини ташламоқдалар.

Лекин, Осиё халқлари Америка Қўшма Штатларининг кирдикорларини фош қила борган сари, айрим ҳарбий пактлар тарқалиб кетмоқда. Жумладан, 1955 йил ноябрь ойида Ироқ пойтахти Бағдодда тузилган махсус ҳарбий иттифоқдан 1959 йил март ойида Ироқ республикаси чиқиб кетганидан кейин, у СЕНТО деб атала бошлади. СЕНТО ҳам айрим фарқларни ҳисобга олмаганда, СЕАТОнинг ўзгинаси эди. Америка Қўшма Штатлари бу пактга расмий аъзо бўлмаса ҳам, Яқин ва Ўрта Шарқ районидаги ана шу агрессив блокни ўзининг таянч қуролига айлантириб олган эди. Сўнгги пайтларда СЕНТО блоки аъзоларининг кўпчилиги, жумладан, Туркия ва Покистон Америка империалистларининг найрангларига учмай қўйдилар, улар антисовет плацдарми ролини ўйнаш ва империалистик доираларнинг ёвуз ниятларини амалга оширишни истамаётирлар.

Бу ҳол Америка империалистлари ва уларнинг шерикларига тинчлик бермаяпти. Шунинг учун ҳам ўтган йили июнь ойида Жанубий Кореянинг пойтахти — Сеул шаҳрида Австралия, Япония, Янги Зеландия, Филиппин, Таиланд, Малайзия ва Жанубий Вьетнам ҳамда Жанубий Корея қўғирчоқ режими, шунингдек, Чан Кай-ши тўдаси вакиллари иштирокида чақирилган кенгашда Осиё — Тинч океан кенгаши (АЗПАК) тузилган эди. АЗПАК биринчи навбатда мағлубиятга учраётган Сайгон режимини қўллаб-қувватлаш ниятида тузилган блокдир.

Бу блокка Қўшма Штатлар расман аъзо бўлиб кирган бўлмаса-да, Вашингтон ҳарбий доиралари Осиёда бундай ташкилотнинг тузилишидан беҳад хурсандлиги сир ҳам эмас. Чунки Америка Қўшма Штатлари АЗПАК блоки устидан контролликни сақлаган ҳолда ҳеч қандай мажбурият олмаган. Бу блокда Япония асосий роль ўйнайди. Худди шу мамлакат орқали Америка Қўшма Штатлари АЗПАКнинг бутун фаолиятига раҳбарлик қилиб турибди.

Янги блокни тузишга бағишланган конференцияда АҚШ ўзини ташаббускор қилиб кўрсатмасдан, уни ташкил этиш ва конференция ишини бошқариш вазифасини Жанубий Корея «президенти» Пак Чжон Хига юклаган эди. Америка империализмининг малайи Сеулга икки марта келиб кетган АҚШ вице-президенти Хэмфри ва АҚШ армияси штабининг бошлиғи генерал Гарольд Жонсонларнинг амалий «маслаҳатларига» қулоқ солган ҳолда иш олиб боргани ҳеч кимга сир эмас.

Америка Қўшма Штатларининг ҳукмрон доиралари Шарқи-Жанубий Осиёда иғвогарликларни бошқа бировнинг қўли билан амалга оширишга уринаётганликларини бутун жаҳон билади. Шунинг учун ҳам бутун дунёдаги прогрессив инсоният АЗПАК ва шунга ўхшаш бошқа ҳар қандай блоклар тузилишига қарши кескин норозилик кўрсатмоқда. лар, Америка империализмининг ниқобларини очиб ташламоқдалар.

Б. ЮСУПОВ.

ОБ-ХАВО

Бугун кундузи республиканинг ҳамма районларида ҳаво ўзгариб турса ҳам ёғингарчилик бўлмайди, 4-9 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб туради, ёғингарчилик бўлмайди. Ҳарорат кечаси 0 даража атрофида, кундузи 6-8 даража иссиқ бўлади.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РАДИО
БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.45 — «Ёшларни она-Ватанга муҳаббат руҳида тарбиялайлик» (суҳбат), 8.25 — Концерт (геологлар учун), 9.30—«Дилбарим» (вокал-лирик сюита), 10.30 — «Геологлар байрами», 11.10 — «Табассум» (радиожурнал), 12.15 — Эрталабки салом (Москва), 13.00 — Концерт (чорвадорлар учун), 13.30 — «Байрамингиз қутлуғ бўлсин, геолог ўртоқлар» (рус.), 15.20 — «Дугоналар» (радиожурнал), 16.20 — «Ошиқ Ғариб ва Шоҳсанам» (музикали драма монтажи), 18.00 — «Пахтакор» (Тошкент) МАСК (Москва) командалари ўртасида футбол («Пахтакор» стадионидан олиб эшиттирилади), 18.45 — «Дўмбира тилга кирганда» (қоз.), 19.20 — Куйлар, 20.00 — «Табассум» (такрорий эшиттириш), 21.20 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 22.00 — Дунё харитаси олдида, 22.10 — Куйлар, 23.10 — Лирика кечаси.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ
БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 10.55 — Эшиттиришлар программаси, 11.00 — Юлдузча (болалар учун кинофильм), 11.50 — Пионер вожатийларнинг сиртқи мактаби. 12.20 — Шустрик ва Мямлик саёҳат қиладилар (қўғирчоқ фильм).

Ўзбек тилида: 13.00 — Яшил дўстлар, 13.15 — Ёш куч (болалар учун спорт программаси), 13.45— Тайга сукунати (бадиий фильм), 15.20 — Жамбул номли мактабда (қозоқ тилида эшиттириш ва концерт).

16.55 —Эшиттиришлар программаси.

17.00 — Футбол бўйича XXIX СССР чемпионати. «Пахтакор» (Тошкент) — МАСК (Москва) командалари ўртасида футбол («Пахтакор» стадионидан олиб кўрсатилади) танаффус вақтида телеянгиликлар.

18.45 — Қазилма бойликларни қидирувчилар (геологлар кунига бағишланади).

Рус тилида: 19.05 — Қурувчиларнинг телевизион клуби, 20.15— 12 стул (телефильм).

Ўзбек тилида: 21.15 — Телевизион янгиликлар, 21.30 — Саттор Ярашев (Совет Ўзбекистони санъат усталари).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

10.55 — Эшиттиришлар программаси, 11.00 — Ўрта мактабни битирувчилар учун физикадан консультация (ўзбек тилида).

12.00 — Жамиятшунослик (рус тилида).

13.00 дан — Москва кўрсатади.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 2/IV да кундуз Оққуш кўли, кечқурун Чио-Чио-Сан.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 2/IV да Парвона.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 2/IV да Қалам қошлигим, 3/IV да Жон қизлар.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Катта цирк томошалари. Ҳиндистон филлари аттракциони.

КИНО

Салом, кичкинтой! «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МИР», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун), «ФЕСТИВАЛЬ» (эрталаб соат 11 ва кундуз 1 да), «ДРУЖБА» (1-залда тоқ соатларда).

Авлиё Ионни бошидан жудо қилиш — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Токио олимпиадаси — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Катя ва тимсоҳ — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 10 да), «СПУТНИК» (эрталаб 10 да).

НИЗОМИЙ НОМЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ
қуйидаги мутахассислик бўйича сиртқи бўлимга
СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ:

математика, педагогика ва бошланғич маълумот методикаси — рус, ўзбек, қозоқ тиллари бўйича; биология, география, тарих, педагогика, психология (мактабгача), кутубхонашунослик ва библиография — рус ва ўзбек тиллари бўйича; она тили ва адабиёти — ўзбек ва қозоқ тиллари бўйича.

Ўқиш муддати — 5 йил.

Ўрта маълумотли ва ўрта мактаб ҳажмидаги имтиҳонларни муваффақиятли топширган кишилар қабул қилинади.

Ҳужжатлар 20 апрелдан 30 апрелгача қабул қилинади, кириш имтиҳонлари — 5 июндан.

Аризага қуйидагилар илова қилинади: ўрта маълумоти ҳақида ҳужжат (асл нусхаси), Олий ўқув юртига кириш учун характеристика ва иш жойидан справка, автобиография, медицина справкаси (286 форма), тўртта фотосурат (3х4).

Паспорт ва ҳарбий билети (запасдаги ҳарбий хизматга мажбурлар), приписка гувоҳномаси (ҳарбий хизмат ёшига етган кишилар) шахсан кўрсатилади.

Тошкент шаҳар, Педагогическая кўчаси, 103-уй, қабул комиссиясига мурожаат қилинсин.

Бизнинг адрес ва телефонлар СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545 Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, Масъул секретарь — В34455, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283, Партия турмуши — В33469. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216. Коммунистик тарбия — В31455. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780, Совет қурилиши — В33258, Қишлоқ хўжалик — В37604. Адабиёт ва санъат — В32036, В37221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451. Маҳаллий ахборот — В32347, Оммавий ишлар ва хатлар — В38679, В33553, Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37348, Корректура — В37162, Эълонлар — В38142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258.

№ А — 78. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64543. Р. 00801.